

PEDAGOGICKÁ FAKULTA JIHOČESKÁ UNIVERZITA

Bakalářská práce

Výchovné postupy v rodině předškoláka

Autor : Markéta Peroutková

**Vedoucí práce : doc. PhDr. Miroslav Somr, DrSc., katedra pedagogiky a
psychologie**

České Budějovice 2009

Prohlášení :

Prohlašuji tímto, že jsem bakalářskou práci na téma Výchovné postupy v rodině předškoláka vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v přiložené biografii.

V Českých Budějovicích dne

podpis

Tímto děkuji vedoucímu bakalářské práce, doc. PhDr. Miroslavu Somrovi, DrSc., za odborné vedení, rady a motivaci při práci. Dále děkuji všem rodičům, kteří souhlasili s výzkumem, velmi ochotně spolupracovali a nechali nahlédnout do svého soukromí. Děkuji také kolegyním z 2MŠ v Protivíně za spolupráci při získávání materiálů.

Anotace:

Autor : Markéta Peroutková : Výchové postupy v rodině předškoláka

Tato práce se zabývá rodinnou výchovou dítěte předškolního věku. Jsou v ní uvedeny různé rady a návody, tak, jak je popisují odborníci. Způsoby jakými vychováváme naše děti jsou velmi podstatné. V dětech je budoucnost naší společnosti. Předškolní věk je pro výchovu ideálním obdobím, neboť proutek je potřeba ohýbat dokud je mladý.

This work is specialized for education of children in their preschool age. You can find here lots of tips and instructions, how they are written by specialists. All kinds, how we educate our children, are very important. Children are the future of our society. Preschool age is ideal for education of children.

Vedoucí bakalářské práce : doc. PhDr. Miroslav Somr, DrSc.

Katedra pedagogiky a psychologie

JU PF České Budějovice

OBSAH:

1. Úvod	3
2. Teoretická část	4
Rodina	5
Předškolák	9
Výchovné postupy	16
Negativní výchovné postupy	22
Mateřská škola	24
Současné aktuální pojmy, týkající se výchovy dítěte	29
Závěr teoretické č.	32
3. Praktická část	33
Úvod prakt.č	33
Rodina A	34
Rodina B	38
Rodina C	41
Rodina D	44
Rodina E	48
Rodina F	51
Rodina G	54
Rodina H	57
4. Závěr	62
5. Grafy	65
6. Seznam literatury	69

Výchovné postupy v rodině předškoláka

Citace: Rodinou a v rodině je dítě uváděno do kulturního prostředí svého okolí a do života v lidské společnosti. V rodině poznává, jak vypadá soužití mezi lidmi, a seznamuje se s hodnotovým žebříčkem. Kvalita vztahů v rodině, její osobitý životní styl i její přístupy k péči o dítě výrazně ovlivňuje jeho fyzické, psychické i sociální zdraví.

/ 7: 77 /

1. Úvod

Úvodem své práce, bych chtěla pohovořit o tom, proč jsem si toto téma zvolila a jaký cíl jsem touto prací chtěla sledovat. Během studia na vysoké škole bylo téma výchova a vzdělávání předškoláků probíráno ze všech možných pohledů. Jako odborník vím, že výchova je cílevědomí, systematický proces předávání vědomostí, dovedností, návyků, formování postojů, hodnot atd. Ve výchovně –vzdělávacích institucích / MŠ,ZŠ,SŠ, internáty /vše probíhá tak jak má, odborně. Působí zde vzdělání pedagogičtí pracovníci. Dodržují se zásady, metody, pracuje se podle vytvořených plánů, veškeré počínání má svůj cíl a smysl. Ale co výchova doma, v rodině? Jak jsou dnes vychovávány české děti? Kolik rodičů přemýšlí nad výchovou svého dítěte? Nad jeho vývojem. Kolik rodičů se zamýšlí nad tím, jestli neudělali při použití trestu nebo odměny chybu? Jestli dítě není citově deprivované, odstrkované. Děti jsou dle Komenského „ klenotem národa“. Platí to i dnes? A nebo si jen hrajeme na vzorné rodiče, vše je jen na oko, jen aby nás někdo nepomluvil, že neplníme své rodičovské povinnosti. Někteří z nás schovávají vše za přepych, investujeme velké peníze do vzdělání a zájmové činnosti našich klenotů, ale nemáme třeba vůbec čas vzít dítě do náručí a říci mu mám tě ráda. Nemáme čas vzít dítě do lesa na procházku, do kina nebo na malý výlet. Rodinná výchova je dle mého názoru něco, co funguje již po staletí. Je to něco, co je přirozené, automatické, ale také něco, co vlastně nemá systém, něco co je hodně individuální, intimní, nahodilé, nepřetržité. Neexistuje žádný návod na výchovu dětí v rodině a přitom je to téma velice složité a důležité. Kolik problémů se vyskytne, když vychováváme své děti. Kolik v sobě máme bezradnosti? Trestejte a kárejte někoho, kdo je součástí vás samotných a koho tak moc milujete. Je těžké být spravedlivým, důsledným rodičem a zachovat přitom klid a pohodu. Jsem také matkou dítěte předškolního věku, a dobře vím, že někdy veškeré mé

vědomosti a zkušenosti nefungují. Někdy se cítím jako matka úplně neschopná.. I to byl jeden z důvodů , proč jsem se chtěla výchovou a výchovnými postupy v rodině zabývat.

Cílem mé práce je zjistit jak probíhá současná rodinná výchova. Jak ostatní rodiče řeší různé výchovné problémy, jaké používají výchovné postupy. Má práce by měla být takovým malým nahlédnutím pod pokličku rodinného výchovného klima. Chtěla bych svojí prací potvrdit, že v současnosti není na děti čas, že se snažíme, seč své děti milujeme, se jich „zbavit“. A svým pozorováním a rozhovory, bych chtěla dokázat existenci různých výchovných stylů, postupů, a také to, že i v dnešní uspěchané době existují rodiny, které mají o své dítě zájem a chtějí z něho vychovat plnohodnotnou osobnost. V soc. slabších rodinách jsou děti hodně sami, žijí v nevhodných podmínkách / alkohol,drogy,hádky.../. V bohatých rodinách se vše dohání penězi. Děti mají všechno, jen ne lásku a přízeň rodičů. Samozřejmě to nelze takto zobecnit. Chtěla jsem jen naznačit, že rodinnou výchovu ovlivňuje spousta vlivů / vztahy v rodině, materiální úroveň, vzdělání rodičů, zásahy ostatních blízkých osob, výchova rodičů, osobnost rodičů atd./ Určitě nenajdeme rodinu s „čistým výchovným stylem“. Styly a postupy se nám budou různě kombinovat a prolínat. Každý jsme jiný, máme jiné názory, postoje a přesvědčení. Své děti vychováváme poprvé a děláme spousta chyb. I naše děti jsou každé jiné, to co platí na jedno, nezabere na druhé, třetí atd. A tak zkoušíme různé způsoby, kráčíme cestou pokusu a omylu. Pokud je v našem výchovném počínání dostatek lásky, dobré vůle a respektu k dítěti, pak i malá výchovná chyba nebude úplně špatná.

2. Teoretická část:

V této části své práce jsem shromáždila teoretické poznatky, které mě zaujaly, a které souvisí se zvoleným tématem. Teoretická část má několik kapitol, praktickou částí budu dokazovat jaké výchovné postupy uplatňují dnešní rodiny, které jsou nejrozšířenější atd. Součástí praktické části budou také rozhovory týkající se konkrétních výchovných situací a jejich řešení. Pro to, abych mohla zmapovat výchovné postupy jsem se zabývala rodinou, předškolákem a jeho vývojovými zvláštnostmi, obecnými výchovnými postupy, negativními výchovnými postupy atd. Praktická část ukáže jaké výchovné postupy jsou nejrozšířenější, jak vybrané rodiny řeší konkrétní výchovné situace. Osobně si myslím, že výchova v rodině je z většiny, nahodilá, nedůsledná a rozšiřuje se odkládající způsob výchovy.

A nyní úplně od začátku.

Pro to, abychom mohli dobře a kvalitně vychovávat nového člověka je důležité, abychom na tuto novou životní situaci byli připraveni. Připraveni nejen fyzicky, ale také psychicky. Je velmi důležité jak jsme byli vychováni, jaká byla naše rodina a jaké máme dosavadní zkušenosti. Nezbytnou součástí je kvalitní partner, čímž netvrdím, že svobodné matky nedokáží dobře vychovat své děti. Je obecně známo, že dítě, které vychovává matka sama, trpí více či méně nepřítomností mužské výchovné složky. Pokud je vše ideální, setkají se dva lidé, zjistí, že spolu chtějí žít, uzavrou sňatek a s příchodem miminka založí novou rodinu.

2.1 RODINA

Není zajisté soukromějšího prostoru pro člověka než ten, který chrání jemné předivo vztahů v jeho vlastní rodině. Co máme mezi sebou za zavřenými dveřmi naší domácnosti, co se děje v soukromí našich ložnic, jak se chováme ke svým dětem, ženám, tchyním, manželům, vnoučatům a starým rodičům, do toho nám nemá zvenčí nikdo co mluvit, pokud si snad sami přímo o radu nepožádáme. Svět naší rodiny je světem naší suverénní kompetence. I pouhá zvědavost na jeho vnitřní uspořádání, nemluvě už o slídivém shánění informací, je všeobecně považováno za krajně nemístnou. Nikdo nemá co strkat svůj zvědavý čenich tam, kam nepatří, a jestli někde lidská zvědavost není na místě, pak jsou to především poměry v cizí rodině. Právo na rodinné soukromí patří mezi základní práva kulturního člověka.

Rodina je opravdu nejdůležitější prostředí pro vývoj nového jedince. Proto bych se u ní chtěla v souvislosti se zvoleným tématem více pozastavit. Rodina je základní jednotkou státu. Je to nejmenší sociální skupina. Je to skupina heterogenní, členská, podmíněna historicky a sociálně. Jinak vypadala rodina př. na počátku 19. st., jinak vypadá dnes. Vykání rodičům, silná víra v boha, velká autorita otce. Rodina je zajisté nejstarší lidskou společenskou institucí. Vznikla kdysi v pradávných dobách, kdy se člověk ještě moc málo podobal tomu, jak se známe dnes. A vznikla nejen z přirozeného pudu pohlavního, jenž vede k plození a rozmnožování daného živočišného druhu / k tomu ostatně není třeba rodiny /, ale především z potřeby své potomstvo ochraňovat, učit, vzdělávat, připravovat pro život. Člověk byl v těch dobách mezi ostatními velkými živočichy velmi nedokonalým tvorem a jeho mládě přicházelo

na svět tak málo připravené, že pečovat o ně a chránit je v úzkém intimním společenství ženy a muže a případně dalších blízkých lidí, byla prostě životní nutnost, základní podmínka pro jeho přežití. Dnes už se dávno nebráníme proti dravé zvěři a proti krutostem přírody, ale hrozí nám docela jiná nebezpečí. Ovšem potřeba dítě chránit, starat se o ně, vychovávat je, vzdělávat, zůstává nadále. Základem vzniku rodiny je manželství /uzavírá se na MěÚ, kostelech / Sňatek by měl vzniknout z lásky, bez donucení, dobrovolně. V současnosti jsou tyto podmínky sňatku splnitelné. Když nahlédneme do minulosti nebylo to tak jednoduché, láska/city/ byla na posledním místě důležitosti. Upřednostňoval se majetek, původ, společenské postavení.....Manželství možná nebyla úplně šťastná, ale díky silné víře, většinou věrná, spořádaná, až do smrti jednoho z manželů. I když na začátku vztahu nebyla bezhlavá zamilovanost, čas vše vyléčil, přišlo smíření, určitý zvyk a nakonec i určitý druh štěstí. Dnes jsme více svobodní, sami si volíme své protějšky, přesto někteří z nás štěstí nenaleznou a vztah končí rozvodem. Nejvíce touto situací trpí plody naší lásky.....DĚTI

Rodina nepochybně spočívá na manželství. A tady jsme u dalšího problému, nad nímž se musíme na chvíli zastavit. Dnešní manželství se totiž více než kdy dříve zakládá na lásce- či lépe řečeno na tom, co dnešní mladí lidé za lásku pokládají. Může to být citová blízkost, vzájemná důvěra a sympatie, zalíbení jednoho v druhém, vzájemná oddanost, ale někdy také jen sexuální přitažlivost a iluze o společné budoucnosti. Dnes už se vyskytuje jen zřídka manželství z rozumu, z hospodářské nutnosti nebo jako základ pracovního společenství. Tj., aby tu byl někdo na práci. O takových manželství se v minulosti psaly realistické romány. V dnešní době se vlastně splnil romantický ideál lidstva, lidé se žení a vdávají z lásky- a píšou se o tom moderní romány. Romantická láska je pouto krásné, vzácné, ušlechtilé, ale kupodivu jemné a křehké. A protože je v lidské společnosti víceméně novinkou, nejsme předchozími generacemi cvičeni, vzděláni, kultivováni tak, aby manželství na tomto poutu založené poskytovalo dítěti skutečně žádoucí prostředí citově vřelé a stálé. Mnoho manželství na lásce založený se bez lásky rozpadá, a to bohužel většinou velmi brzy, kdy jsou děti ještě malé a kdy se tvoří základy pro zdravý rozvoj jejich osobnosti.

Hlavním úkolem rodiny je vytvoření domova. Řekneme-li domov, hned se vynoří celá spousta vzpomínek, myšlenek, pocitů, z pravidla pěkných, milých, hřejivých. Už to slovo samotné má velice silný emoční náboj.

Povinnosti a práva manželů jsou stanovena v zákoně o manželství:

- podmínky a předpoklady vzniku
- rodičovská práva a povinnosti
- výživné

Základní znaky rodiny:

- uspokojování potřeby bezpečí a jistoty
- uspokojování psych. potřeb
- silné citové pouto mezi členy rodiny
- biologické pouto
- život pod jednou střechou
- společné cíle ,zájmy a jejich realizace
- vzájemná podpora, porozumění

Funkce rodiny

- nadřazené**-biologicko – reprodukční - /zachování rodu,sex. život /
- ekonomická a hospodářská /finance,materiál.hodnoty /
- podřazené**-ochranná a citová /pocit bezpečí,zázemí /
- rekreační a zájmová /podpora zájmu dítěte,společné cíle/

Rozlišujeme několik typů rodiny:

- základní rodina /rodiče a děti/
- dvougenerační /rodiče,děti,prarodiče/
- vícegenerační / rodiče, děti,prarodiče,tety/
- orientační /dítě se narodí a zůstává v ní/
- sekundární /jedinec z orientační rodiny zakládá novou rodinu/

Rodinu rozlišujeme z hlediska plnění funkcí , na **harmonickou, disharmonickou a konsolidovanou.**

Harmonická r. - mezi členy jsou dobré vztahy, rodiče mají pěkný vztah, jsou plněny všechny funkce

Disharmonická r. - problémy mezi rodiči, hádky, nenávisť, neplnění funkcí, zanedbaná péče, toto může končit odebráním dítěte z rodiny.

Konsolidovaná r. - na první pohled vše v pořádku, uvnitř rodiny jsou problémy.

Rodina a její struktura:

- **úplná r.** - / rodiče, děti /
- **neúplná r.** – chybí jeden rodič /rozvod, smrt/
- **druhotně vzniklá**- první rodina se rozpadla, vzniká jiná

Stabilita rodiny Snoubenci uzavřou sňatek, vznikne rodina, která prochází určitým vývojem.

- **období preparentální** - období před narozením dítěte
- **období parentální** – výchova dítěte-velice těžké období
- **období postparentální** - v tomto období vzniká **syndrom prázdného hnízda** / děti odejdou z domova, rodiči si najednou nemají co říct, za léta plná starostí se naučili žít každý jinak, jediné společné téma bylo, děti, a najednou je prázdné. Silný vztah tuto krizi překoná, ale někdy může dojít k rozvodu, vztah vyhasnul. /

Co ovlivňuje rodinou výchovu?

a/ struktura rodiny

b/ rodinné klima /vztahy mezi rodiči, rodiči a děti /

c/ plnění funkcí

d/ ochota udělat si na sebe čas / důl. věnovat dětem pozornost i v dnešním uspěchaném světě /

e/ vzdělání rodičů – rodina dělnická /oba rodiče vyučení/

- rodina intelektuální / oba rodiče středoškolské a vyšší vzdělání /

- rodina smíšená / jeden rodič má středoškolské a vyšší vzdělání, druhý rodič vyučen/

f/ úroveň rodiny z hlediska materiálního, kulturního, duchovního

g/ charakter rodičů, povahové vlastnosti, výchovné návyky přinesené z vlastního dětství

Ve své práci se více zastavím u tématu uspokojování psychických potřeb dítěte. Mluvíme-li o základních duševních potřebách, věda jich rozpoznala celkem pět. Je to jednak potřeba náležitého přísunu podnětů. Aby se centrální nervový systém dítěte mohl naladit na patřičný výkon, musí být „**bombardován**“ **podněty** z okolí. Ty mu zprostředkují jeho smysly a ono je od prvních dnů života uzpůsobeno k tomu, aby je přijímalo a zpracovávalo. Už dávno neplatí, že se má dítě nechat v klidu , a že se má čekat až ono samo vyvine nějakou činnost. To, že si s dítětem povídáme, mazlíme se s ním , píváme mu, děláme mu legraci a zábavu, to je báječná vývojová stimulace.

Druhá potřeba je „**potřeba smysluplného světa**“. Proto, aby se z podnětů staly poznatky a zkušenosti, musí být v podnětech nějaký řád a smysl. To je základem veškerého učení.

Třetí potřebou je potřeba „**životní jistoty**“. Ta se nejvydatněji naplňuje v citových vztazích k lidem, kteří jsou v okolí dítěte. Ne nadarmo se říká, že teprve s jistotou v zádech se vydává dítě na dobrodružné výpravy za poznáváním světa. Bez této jistoty provází dítě úzkost, která svazuje a nebo provokuje k tomu , aby jí dítě překonávalo nějakým společensky nežádoucím způsobem. Nejčastěji se projevuje agresivním chováním vůči slabším. A my se pak divíme, kde se to v tom dítěti bere!

Na čtvrtém místě je potřeba „**vlastní společenské hodnoty**“, potřeba být uznáván a oceňován, či prostě přijímán. Vědomí této hodnoty bývá označováno jako vědomí vlastní identity, čili vědomí vlastního já, nebo-li sebe-vědomí. To se má samozřejmě utvářet zdravě, což znamená, že ten kdo má dostatek jistoty sám v sobě, ten dokáže být oporou i druhým.

Pátá potřeba je potřeba „**otevřené budoucnosti**“ - životní perspektivy. Uspokojení této potřeby nám umožňuje žít v čase, na něco se těšit, k něčemu směřovat, o něco se snažit.

2.2 PŘEDŠKOLÁK

Předškolní období trvá od 3-5 let, předchází mu období batolecí a následuje ho období školního věku /mladší, střední, starší školní věk /.Děti v předškolním věku jsou plné energie,zvědavosti a nadšení. Jsou neustále v pohybu a do všeho co je zaujme, se pouštějí naplno. Během této doby se dále rozvíjejí motorické schopnosti. Ve všem co v tomto věku děti dělají se projevuje značná kreativita a fantazie, ať je to hraní, malování, nebo vyprávění.. Výrazně se rozšiřuje slovní zásoba a intelekt, takže se dítě může postupně lépe vyjadřovat,

dokáže lépe řešit problémy, plánovat dopředu. Předškolní děti jsou velmi pevně přesvědčeni o pravdivosti svých názorů. Zároveň si však začínají uvědomovat potřeby ostatních a do určité míry získávají kontrolu nad svým chováním. Touží po vlastní nezávislosti, ale přitom se potřebují stále ujišťovat, že jim někdo dospělí pomůže, že je podpoří, utěší nebo zachrání, pokud to bude třeba.

TŘÍLETÉ DÍTĚ

Vývojové a růstové profily

Tříleté děti jsou většinou klidnější, uvolněnější a poslušnější. Konflikty s dospělými jsou v tomto věku již méně časté a výrazné. Tříleté děti většinou ochotně poslouchají pokyny a požadavky rodičů a pečovatелů. Umí si již počkat na to co chtějí, a nemusí mít všechno hned. Nacházejí zalíbení v sobě samých a v životě jako takovém a mají nezkrotnou touhu přijít všemu na kloub.

Tělesné proporce:- dítě váží v průměru 13,6 -17,2 kg

-dítě měří v průměru 96,5 -101,5 cm

-dítě má všechny mléčné zuby

-denně potřebuje zkonsumovat 1500 kalorií

-tělesná teplota 35,5 a 37,4 dle námahy, onemocnění , napětí

-protáhlejší krk, obvod hlavy stejný jako obvod hrudníku, nohy rostou rychleji,
proto dítě vypadá štíhlejší, vyšší, dospělejší.....

Motorický vývoj:-chodí po schodech bez pomoci, střídá při tom nohy

-na chvíličku se udrží na jedné noze

-kope do většího míče

-skáče na místě

-nakrmí se samo, občas potřebuje pomoc

-jezdí na tříkolce, houpe se rádo na houpačce.....

Percepční a kognitivní vývoj:-pozorně poslouchá pohádky a příběhy

- vyprávěné příběhy rádo komentuje, jsou-li o domově a rodinných událostech

- rádo prohlíží knížky, předstírá, že čte
- realisticky si hraje-krmí panenky ukládá je ke spánku, přikrývá je
- pokouší se malovat, napodobuje geom. tvary , tvary písmenek
- nahlas počítá předměty
- dokáže třídit předměty podle daného kritéria...barva
- rozlišuje geometrické tvary
- ukáže na obrázku čeho je více..
- pojmenovává barvy

Vývoj řeči a jazyka:- mluví o nepřítomných lidech a o událostech

- mluví o tom co dělají druzí
- klade stále více otázek
- používá větší množství slovních obrátů
- organizuje chování ostatních lidí...Budeme skákat do vody
- používá několik přívlastků za sebou...velký, hnědý pes
- rozlišuje mezi jednotným a množným číslem
- odpovídá na otázky Co děláš? Co je to?.....

Osobnostně-sociální vývoj:

- chápe, v čem spočívá střídání, ale ne vždy je ochotno se střídat
- je vstřícné, přátelské,často se směje, snaží se zavděčit
- někdy ho trápí noční můry, bojí se tmy
- při hraní používá předměty symbolicky.....kostky-auta, schod, zvíře
- často si mluví samo pro sebe
- sleduje ostatní děti jak si hrají, a někdy se k nim chvilku připojí, často si hraje paralelně s nimi
- brání si vlastní hračky
- někdy se při tom chová násilnický
- vytrhává hračky dětem z rukou, schovává je

TYPY PRO RODIČE

Dovolte dítěti, aby tvořivě využívalo ke hraní různé předměty v domácnosti. Z deky přehozené přes stůl může být jeskyně, za pomoci kuchyňského nádobí může dítě vařit, staré dopisy může dítě využít při hře na listonoše.

Dejte dítěti různorodé materiály, dřevěné odřezky, kolíky, děrované desky, různé předměty , které lze třídit, počítat.....

Poskytněte dítěti výtvarné a všelijaké rukodělné potřeby, aby se v něm podnítilo experimentování, pastelky, smyvatelné barvy, křídly plastelína.....

Mějte v zásobě nejruznější knížky o zvířatech, každodenním životě, rodině, sbírky dětských říkadel....

Poříd'te dítěti tříkolku nebo podobné vozítko, které bude rozvíjet jeho obratnost a koordinaci.

Chod'te s dítětem na procházky a řiďte se jeho tempem, nechte mu dostatek času, aby mohlo objevovat, nechte ho sbírat kamínky, listy a jiné přírodniny.

ČTYŘLETÉ DÍTĚ

Pro většinu čtyřletých dětí je typické, že překypuje neutuchající energií, srší nápady, neustále brebentí a ani na chvíli se nezastaví. Dítě v tomto věku může často propadnout záchvatu umíněnosti a vzdoru a hádat se s rodiči. Zkouší hranice, kam až může jít, věří si a má silnější potřebu nezávislosti. Děti bývají hlučné, bouřlivě veselé a někdy i útočné a agresivní. Hloupými vtípkami a řečmi, neustálým povídáním a nekonečnými otázkami zkoušejí hranici trpělivosti dospělých. Zároveň však mají spoustu krásných a milých vlastností.

Vývojové a růstové profily

-váha 14,5 až 18,2 kg

-průměrná výška je 101,5 až 114 cm

Motorický vývoj

- umí chodit v jedné přímce
- poskakuje na jedné noze
- s přehledem se pohybuje na tříkolce nebo jiném vozítku
- leze po žebříku, šplhá po stromech a na prolézačkách
- zlepšuje se v házení míčem

- umí překreslit některé tvary a písmena
- tužku drží ve třech prstech
- dokáže pracovat s plastelínou/ hadi, cukroví../
- dokáže navléknout dřevěné korálky na šňůrku

Percepční a kognitivní vývoj

- poskládá do sebe 5 skládacích kostek od nejmenšího k největšímu
- postaví pyramidu ze šesti kostek
- ke konci 4 roku některé děti poznají osmnáct až dvacet velkých tiskacích písmen a několik jich umí i napsat
- umí napočítat do dvaceti
- baví ho hry se slovy a vytváří různé jazykové nesmysly
- chápe souslednost každodenních událostí a činností
- při pohledu na obrázek, skládačku, dokáže říci jaké části ještě chybí

Vývoj řeči a jazyka

- užívá předložky na, v....
- užívá přivlastňovací názvy jmen
- zpívá jednoduché písničky a recituje básničky
- vytváří složitá souvětí
- začíná používat minulí čas

Osobnostní a sociální vývoj

- dítě je společenské, otevřené, přátelské, někdy překypuje až přílišným nadšením
- často má smyšlené kamarády a partnery ve hře
- vychloubá se, přehání, a překrucuje pravdu, vymýšlí si různé historky
- uzavírá přátelství s dětmi, se kterými si hraje, začíná mít nejlepší kamarády
- v tomto věku se děti také často jiným dětem posmívají a nadávají jim, aby je vyřadily ze hry
- často se chová sobecky, není schopno se střídat, žaluje na druhé děti

TYPY PRO RODIČE

Hrajte s dítětem jednoduché společenské a karetní hry, u nichž závisí výsledek na náhodě, ne tolik na strategii / Člověče, Černý Petr.../. Pořídte dítěti skládačky o pěti až deseti dílcích s abecedou, číslicemi..

Důležité každodenní předčítání před spánkem, chvála, když dítě začne spontánně recitovat, zpívat / je dobré se někdy přidat/ Věnujte se aktivitám, které se dají podnikat venku-plavání, jízda na kole, tancování, válení sudů, školka s míčem....

Zapojte dítě do přípravy jídla, podporujte zájem dítěte o kreslení, malování, pomozte mu se založením vlastní zahrádky, hrajte s dítětem doma volejbal s nafukovacím míčem, povídejte si s dítětem na různá témata / roční období.../

PĚTILETÉ DÍTĚ

Pětileté děti se umí ovládat, jak po stránce tělesné, tak emoční, a prochází obdobím relativního klidu. Dítě v tomto věku je většinou přátelské a společenské, nabývá sebevědomí a začíná na něj být spolehnutí. Svět se mu rozšiřuje za hranice domova, rodiny a mateřské školky. Velký význam pro ně má přátelství a činnosti ve skupině.

Pětileté dítě si neustále cvičí dovednosti ve všech oblastech vývoje a zdokonaluje se. Touha po dokonalém zvládnutí všeho možného v kombinaci s velkým množstvím energie a siláckou sebedůvěrou však může vést k neštěstí. V tomto věku dítěte by tedy rodiče měli dbát především na bezpečnost.

Preventivní bezpečnostní opatření by měli rodiče provádět takticky, aby dítě neztratilo sebevědomí a víru ve vlastní schopnosti.

Vývojové a růstové profily

Růst a tělesné znaky

-váha 17,5 až 20,3 kg

-výška v průměru 107 až 117 cm

-tepová frekvence 90 až 110 tepů za minutu

-dechová frekvence se pohybuje mezi 20 až 30 nádechy a výdechy za minutu

-některým dětem v tomto věku začínají vypadávat mléčné zuby

-tělo má proporce dospělého člověka

Motorický vývoj

- chodí pozpátku, našlapuje napřed na patu a pak na špičku
- chodí bez pomoci po schodech a střídá při tom nohy
- může se naučit dělat kotrmelce
- přejde přes kladinu
- dovede se dotknout rukou prstů u nohou, aniž by muselo pokrčit kolena
- naučí se při skákání přes švihadlo střídát nohy
- chytí míč hozený ze vzdálenosti necelého metru
- stříhá nůžkami podle naznačené linky, přesně
- je již zřejmé jaká ruka bude dominantní

Percepční a kognitivní vývoj

- ze dvou trojúhelníků sestaví čtverec nebo obdélník
- z malých kostek sestaví schody
- chápe pojmy jako stejný tvar, stejná velikost
- utřídí předměty na základě dvou kritérií př. tvar a barva
- chápe pojmy jako nejmenší, nejkratší
- dovede označit předměty, které mají v řadě zvláštní postavení...první, druhé, poslední
- umí počítat do dvaceti a dál, některé děti počítají i do sta
- mnoho dětí umí celou abecedu
- dítě chápe pojem polovina
- dítě je zvědavé, učí se s velkým západem
- ví k čemu slouží kalendář
- zná hodnotu některých mincí a umí je pojmenovat
- některé děti poznají čas na hodinkách, když ukazují celou...

Vývoj řeči a jazyka

- slovní zásoba činí 1500 a více slov
- podle obrázků v knize převypráví známý příběh

- dokáže jednoduše definovat některá slova / míč je na házení /
- chápe jednoduché vtipy.samo vtipkuje
- vytváří věty o pěti až sedmi slovech
- mluví skoro zcela srozumitelně a gramaticky správně
- umí se správně ohlásit do telefonu
- umí říct v jakém bydlí městě, adresu

Osobnostní a sociální vývoj

- rádo se kamarádí, často uzavírá přátelství s jedním dítětem
- obvykle je štědré as velkorysé, dělí se o hračky, ochotně se střídá, hraje si kooperativně s ostatními dětmi
- rádo si hraje ve skupině s ostatními dětmi
- vůči menším dětem cítí velkou náklonnost
- lépe se ovládá a neprožívá už tak výrazné emoční výkyvy
- rádo vypráví vtipy, baví a rozesmává ostatní
- chlubí se svými úspěchy

TYPY PRO RODIČE

Dovolte dítěti ,aby s vámi mohlo vařit,zásobte ho různými materiály /papír,látky,zbytky tapet../. Sbírejte různé kostýmy, klobouky , čepice , látky, polštářky. Vymýšlejte různé improvizované hry, zpívejte s dítětem, recitujte, hrajte divadlo, provádějte soutěže, zadávejte různé úkoly /ukaz mi jak leze rak, jak dělá kočka.../.Co nejvíce pracujte s knihami.Nechte dítě také pořádně vydovářet /jezdit na kole, kopat, hrabat, nosit nebo vozit stavební materiál / Venku na chodník namalovat skákacího panáka, hrajte školku s míčem, nechte dítě sestavovat obrázky s běžnými denními činnostmi at' je sestaví jak jdou za sebou,.....

/ 1: 99 /

2.3 VÝCHOVNÉ POSTUPY

Cit: Dítka nejdražší Boží dar a klénat nejpilnějšiho opatrování jsou. (Nadpis I. Kapitoly Komenského Informátorka školy mateřské)

Běžně se výchova chápe jako záměrné působení rodičů, učitelů, vychovatelů a výchovných institucí na vychovávané, především na děti a mládež. Rozumí se tím působení záměrné, cílevědomé, směřující k určitému cíli- rozvinout v dítěti určité vlastnosti, názory, postoje, hodnotové orientace. Je to působení užívající určitých prostředků a metod, založených na zkušenostech, tradici, popřípadě i na vědeckých poznatcích. To vše se uvádí jako důležitý rozdíl výchovy od ostatních vlivů společenského prostředí- ty jsou chápány jako vlivy nezáměrné, nesoustavné, bez určitých cílů a metod. Ve skutečnosti jsou to rozdíly relativní. Některé vlivy prostředí mohou sledovat výchovné cíle / rozhlas, televize / a užívat zdůvodněných prostředků a metod, zatím co výchova v rodině i ve škole nemusí vždy plně sledovat určitý výchovný cíl, může působit spíše nahodile než podle propracovaného metodického postupu.

Jako rodiče, učitelé a vychovatelé chceme pro děti to nejlepší. Upřímně jim do života přejeme, aby z nich vyrostli šťastní, úspěšní a tvořiví lidé, kteří budou schopni zvládat běžné i náročné životní situace, budou dobrými partnery a kolegy se smyslem pro zodpovědnost i smyslem pro humor. Jak ale propojit vznešené myšlenky o rozvoji osobnosti dětí a jejich vedení k samostatnosti a zodpovědnosti s tím , co máme říct ,když je upozorňujeme na nepořádek v pokoji, pozdní příchod, nevhodné chování nebo zapomenutý úkol?

Mnoho dospělých má za to, že je třeba mít děti převážně rád a myslet to s nimi dobře. Ale to nestačí. Ve jménu lásky a dobrých úmyslů se někteří lidé cítí oprávněni používat i takové výchovné prostředky, které se neslučují s respektem a lidskou důstojností-vyhrožování, tresty, zesměšňování, moralizování, uplácení, odměnami atd.

Často ještě s milnou představou , že u dětí je to přece něco jiného než u dospělých. Proto za nezbytnou podmínku úspěšné výchovy považují vedle lásky také respekt k dětem. Dospělí si přejí, aby se děti chovaly s respektem k druhým lidem. K tomu je ale nutné, aby samy na vlastní kůži zažily respekt od dospělých. Nestačí, když o vzájemném respektování pouze uslyší nebo jej vidí v chování dospělých mezi sebou. Respektovat děti znamená vědomě opustit mocenský manipulativní přístup ve výchově ve výchově a vzdělávání. To neznamená, že si pak děti budou dělat co chtějí. Existují respektující a přitom účinné způsoby, jak zprostředkovávat dětem tolik potřebné hranice chování. Jejich účinnost spočívá v tom, že

budují morálku opřenou o zvnitřněné hodnoty podle nichž budou děti zvažovat své chování i tehdy, když na blízku nebude žádná kontrola.

Když se podíváme na rodinnou výchovu z hlediska pedagogických zásad a pravidel, musíme přiznat, že je v ní plno chyb a slabých míst, a vůbec že vypadá neuměle a primitivně. Správná výchova přece dbá na plánovité, soustavné a důsledné udílení odměn a trestů- odměn za to dobré a žádoucí, co dítě udělalo, a trestů za to špatné a nežádoucí. Jak jednoduché pravidlo!- Dalo by se naprogramovat do počítače a zvládl by je každý dobře vymyšlený „ výchovný robot „. Už z toho je jasné, že v životě to tak jednoduché zdaleka není. Nejsme prostě roboti.

VÝCHOVA JE INTERAKCE A MEZI VYCHOVATELEM A VYCHOVÁVANÝM JE VŽDY NĚJKÝ VZTAH. Každý něco dává a něco přijímá- třeba jeden míň a jeden víc, ale každý něco! Náležitým udělováním odměn a trestů můžeme v dětech pěstovat určité dobré návyky a potlačovat zlovyky. Tak učíme např. dítě na nočník, mýt si ruce, pěkně jíst, dělat včas domácí úkoly pro školu apod. Ale kdybychom takto chtěli vychovávat třeba soucit nebo odstraňovat žárlivost nebo pěstovat lásku k vlasti, asi bychom daleko nedošli. Klasická výchovatelská teorie se hodí jen na něco.

S výchovou předškoláka je to „velice“ jednoduché „.. Po přečtení různých publikací bych uvedl docela prostý recept.

Hodně lásky a pomazlení, důsledné vedení, klidné **vyrovnané jednání**, nekřičet , žádné hysterie, pokud je dítě zlé a vzteklé jednat klidně, nechat dítě o samotě v pokoji a důsledně mu říci , aby přišlo až bude mít lepší náladu. **Důslednost** je velice důležitá. Důležitá je také **trpělivost**., vedení dítěte k samostatnosti, nesloužit mu, **jednat s ním rozumně**, vysvětlovat, objasňovat, trpělivě domlouvat. Pokud tyto trpělivé přístupy dodržíme, vychováme ze svého miláčka kvalitního ,zdravě sebevědomého jedince. Nemůžeme jenom poučovat, napomínat, přikazovat **Musíme si s dětmi pohrát**, zadovádet a **dát jim určité zážitky**, na které budou vzpomínat možná po celý život. Nemusí se jednat o nic velkého ani drahého ,většinou **stačí málo, mazlení, lochtání, legrace, dobrá večere, společná hra** /Člověče, stavění kostek, schovávání...../ Tyto zážitky jsou pro nás cennou zbraní, kterou šetrně použijeme, když dítě dělá něco co není správné /zlobí, trápí nás, využívá naší dobroty/ **UŽ SI NEBUDEME HRÁT NA SCHOVÁVANOU, KDYŽ NEVÍŠ JAK SE CHOVAT K OSTATNÍM, HRAČKÁM, U STOLU.....**Kdyby výchovné postupy vypadaly v našich rodinách takto, bylo by to příliš ideální a krásné. Realita je ovšem jiná. Některé rodiny jsou

sice úplné, ale na děti je málo času, nikdo se jim nevěnuje, výčitky , které poté mají rodiče ze špatného přístupu a nedostatečné péče, řeší rodiče materiálně. Nakupují dětem drahé dárky, nebo jim dávají velké obnosy peněz, tím je vlastně sami ničí. Dítě potřebuje péči a pozornost po celý život, nejvíce však právě v předškolním věku, kdy se buduje základ celé osobnosti dítěte /sebevědomí, samostatnost, citová odolnost.../.

SHRNUTÍ: Co všechno ovlivňuje kvalitní výchovu v rodině předškoláka?

- úplnost rodiny
- vzdělání rodičů
- materiální zabezpečení rodiny
- rodinné vztahy
- kvalita uspokojování potřeb
- prostředí ve kterém rodina žije /bydlení, okolí /
- to jak byly vychovány rodiče
- vlastnosti rodičů- trpělivost, důslednost, rozumné jednání, klidné jednání...
- ochota najít si na své děti dostatek času
- tvořivost ,nápaditost, humor, dobrá nálada, spokojenost, vyrovnanost, pohoda
- volba vhodné a kvalitní MŠ, když přijde čas
- ochota dítě podpořit, když přijdou problémy
- stát při dítěti vždy, naslouchat mu, vnímat jeho pocity , chování.....

SOUČASNÁ RODINA

V současné rodině /demokratické/ vznikají následující situace. Klesá sňatkovost, zvyšuje se věk reprodukce prvního dítěte, stoupá hodnota dítěte v rodině / s ohledem na zúženou reprodukci /, dítěti jsou přiznávána stejná práva jako ostatním členům rodiny = vychází se z úmluvy o právech dítěte / dítě má právo na jméno, na soukromí, na vzdělání podle svého výběru, na zachování listovního tajemství, na přiměřené podmínky odpovídající jeho potřebám

Jak se zachovat v problémových situacích?

Kdy dítě lže a kdy si vymýšlí

Každý z nás někdy překroutil pravdu a ospravedlnil si drobnou lež ví, že je někdy malá lež lepší než pravda. Ale jakmile přistihneme své dítě při lži, cítíme se pobouřeni. K tomu, aby dítě pochopilo jaký je rozdíl mezi pravdou a fikcí je potřeba hodně času. Dítě až do svých čtyř let nepovažuje za špatné, když lže, ale ví, že je špatné, když zlobí maminku a působí jí bolest. Dítě proto bude raději tvrdit, že tu vázu nerozbilo, i když je to jasná lež, než aby mamince působilo bolest. Malé dítě má velmi bohatou fantazii. Dítě pochopí, že slova jsou mocnější než činy. Dospělí jsou silnější než dítě, a proto dítě, aby se jim vyrovnalo, použije svoji představivost. Cítí se pak silnější. Proto si dítě vymýšlí, ale tyto výmysly nesouvisí se lží. Kolem pátého roku dítě začíná chápat, že pohádky nejsou „doopravdy“, a začne pochybovat o pohádkách a příbězích, které vidí v televizi. To je vhodný okamžik, abychom mu pomohli odlišit to, co se může stát, a to, co existuje pouze v jeho fantazii, to, co je skutečné, a to, co je vymyšlené. Dítě si bude dále vymýšlet, ale už bude vědět, že si vymýšlí. Pokud dítě lže vědomě, má k tomu obvykle naprosto jasný důvod. Chce např. vypadat zajímavější, zakrýt něco, za co se stydí, vyhnout se trestu atd. Lhát proto, abychom oklamali druhé, a vymyslet si něco ve vlastní fantazii jsou dvě velmi různé věci a dítě se naučí postupně je rozlišovat. Musíme ho učit říkat pravdu, ale především musíme pochopit, proč dítě v době, kdy už začíná chápat význam lži, lže.

Jak se zachovat:

- jestliže si dítě vymýšlí jen proto, aby bylo zajímavější nebo si vyzkoušelo svou fantazii, není třeba mu v tom bránit. Nejedná se o lež a nemělo by to takto být posuzováno.
- nikdy v přítomnosti dítěte nelžete a nikdy nelžete jemu samotnému
- dítě, které jsme vedli k tomu, aby bylo pečlivé a pozorné, má sklony vypravovat události přesněji a věrněji, to, že u dítěte rozvíjíme smysl pro realitu, nebrání dítěti vyprávět pohádky, ale učí ho vnímat rozdíl mezi nimi
- není dobré když dáváte dítěti najevo, že si nejste jisti zda dítě nelže, projevovat nedůvěru
- je nevhodné a trochu sadistické nutit dítě, které něco popírá, aby se přiznalo, dítě, které jednou zalhalo se jen těžko přizná, raději si vymyslí druhou lež, aby podpořilo tu první a zabředává do lží stále více

- chceme-li dítě učit upřímnosti, neznamena to, že musí za každou cenu přiznat chybu, bude vám vděčné, pokud mu umožníte zachovat si tvář a situaci trochu odlehčíte
- pokud budeme příliš přísní při řešení situace se lhaním, dítě si řekne, že je lepší lhát než říci pravdu
- jestliže lež přináší dítěti hodně výhod / získá nad vámi moc, nebo se vyhne trestu atd. /, proč by mělo říkat opravdu, důležitá je trpělivost, důslednost a vhodný příklad

Jak s dítětem mluvit o smrti

Všichni si přejeme, aby naše děti vyrůstaly šťastné, nebyly zatížené žádnou starostí a byly uchráněny utrpení a smrti, kterých se my dospělí tolik obáváme. Ale jak bychom mohli dítě uchránit před tím, co znamená smrt? Děti si hrají např. na válku a jakoby střílí a řeknou: „Už nehraji, jsem mrtví.“ Děti také sledují televizi, kde je smrt doslova všudypřítomná a kde se s ní setkávají jak ve zprávách, tak ve smyšlených příbězích. Poslouchají pohádky, kde obři jedí malé děti, kde jsou velcí hrdinové sirotci a staří králové mluví o tom, že se jejich dny krátí. Setkávají se s hřbitovy a pohřby, zažily, že jim umřela oblíbená červená rybička, morče, omylem zašlápnou hmyz nebo utrhnou květinu. Možná mají zkušenost s tím, že některý z jejich prarodičů je už po smrti.

Jak na to ?

O všem mluvit co nejpřirozeněji a bez toho, abyste na dítě přenášeli svou úzkost. Dítě potřebuje slyšet jednoduché, konkrétní informace, které mu dodají pocit jistoty. Ale zároveň potřebuje slyšet pravdu, proto byste se jí neměli vyhýbat. Babička neodjela na Dlouhou cestu ani kočka neodešla do nebe. Jednoduše zemřely, to je všechno. Pro dítě, které těmto věcem ještě nerozumí, ale má bohatou fantazii, budou vždycky jeho výmysly nebo to, co si představuje, horší než pravda samotná. Proto dítěti povězte pravdu není nutné zacházet do detailů, ale neměli byste před jeho otázkami utíkat. Klidně s dítětem mluvíte v souladu se svým náboženským nebo filozofickým přesvědčením, pokud vám to pomůže, ale rozlišujte mezi tím, čemu věříte, a tím, co je vidět na první pohled. „Když člověk jednou zemře, už na tuto zem nikdy nevrátí ve stejné době. Ale já jako / křesťan, buddhista, žid atd./, věřím, že.....“

Co bychom měli dítěti povědět? Co je smrt.....stav, kdy se už nehýbeme, na nic nemyslíme a nic nás nebolí. Je to jako v hlubokém spánku, ale s tím rozdílem, že po smrti už nedýcháme a z tohoto spánku se už neprobudíme. Další otázky se mohou týkat rakve, hřbitova, zpopelnění, hrobu a rituálů s touto tematikou spojených.

Kdy umíráme? To nikdo neví, ale jak výstižně napsala psychoanalytička Francoise Dolto, umíráme, když jsme přestali žít, ovšem nikdo z nás kdo tato slova čteme ještě žít nepřestal.

Proč umíráme? Odpověď na tuto otázku je samozřejmě zabarvená naším náboženským přesvědčením. Obecně řečeno smrt existuje proto, aby se život mohl dále vyvíjet a pokračovat. Bez smrti by nebyl život.

Problém zvaný televize

Každý rodič má právo zvolit vlastní výchovné postupy. Někteří se bez televize raději obejdou. Osobně to dítěti přinese většinou více stráveného času s rodiči, více společných aktivit a to je jistě skvělé. Ovšem pokud se dítě necítí příliš vyčleněno z kolektivu ostatních dětí nebo nemá pocit, že se od svých kamarádů liší, protože není schopné a nimi sdílet všechno, o čem si povídají a co znají z televize. Někteří rodiče zcela rezignují na to, aby používání televize nějakým způsobem regulovali, často proto, že se sami na televizi dívají hodně, nemají nic jiného, co by dítěti nabídli, nebo v televizi vidí vhodný prostředek k tomu, aby se dítě rozvíjelo a objevovalo nové věci, a nedovedou si představit, proč by mu měli televizi zakazovat. A konečně valná většina rodičů se pohybuje někde uprostřed, obává se, aby se televize nestala pro jejich dítě drogou, a uvítala by několik rad, jak dítě od televize čas od času odlákat, aby u ní strávilo pouze rozumně dlouhou dobu. Přejí si, aby televize měla na dítě pozitivní vliv, aby mu pomáhala se rozvíjet a pobavit ho, ale neotupit. Pro tyto rodiče jsou určené následující rady.

Jak na to ?

- Jděte dítěti příkladem. Je pro něho těžké, když má opustit místnost, kde se ostatní koukají na televizi.
- Vyberte pořady na, které se dítě bude moci dívat.
- Dívejte se na televizi s dítětem. Sdílejte s ním jeho pořady a hovořte o tom, co se na obrazovce odehrává.

- Nedovolte, aby vám televize zasahovala do komunikace v rodině.
- Nedělejte si z televize druhou školku. Neodkládejte děti k televizi, aby byl od nich pokoj.
- Stanovte jasná pravidla.
- Nabídněte dítě kromě televize jinou alternativu.

2.4 NEGATIVNÍ STYL VÝCHOVY

a/ **ochranářský /rozmazlující / způsob** –neučí dítě samostatnosti, rodiče za dítě každou činnost vykonají, stále ho litují, omlouvají= dítě je nejisté, lítostivé, někdy agresivní, roztažené.....

b/ **autoritativní způsob**-výchova prostřednictvím příkazů, zákazů, nařízení. Veškerý čas a činnosti jsou přesně vymezené = výsledkem jsou dva extrémy-dítě si bude vybíjet svou agresivitu na hračkách, zvířatech , nebo vůči slabším jedincům. Druhý extrém, dítě bude celý život trpět pocitem méněcennosti.

c/ **protektizující styl výchovy** – rodina hájí zájmy dítěte za každou cenu. Zastrasování, korupce i fyzické násilí = dospělí jedinec , pokud se uplatní, je rozený diktátor, pokud se neuplatní zcela, bude podlézat nadřizeným a deptat podřízené.

d/ **odmítající způsob výchovy**- u dětí nechtěných nebo handicapovaných = sociální nepřizpůsobivost, dítě trpí komplexem méněcennosti

e/ **odkládající způsob výchovy**-rodina odloží dítě k prarodičům, nebo jiným příbuzným /většinou se tak děje u nezralých rodičů/ = nevýhodou je, že děti vidí výchovu jako dvojkolejnou a naučí se toho zneužívat.

f/ **přetížené výchovné působení**-většinou vysokoškolsky vzdělaní rodiče, mají pocit, že na výchovu nestačí, vznikají konflikty mezi rodiči a mezi rodiči a dítětem= dítě je stresované, získá pocit, že nic nestíhá tak, jako rodiče

g/ **pedantská výchova** –většinou starší rodiče chtějí v dětech zúročit to co sami nedosáhli, bez ohledu na schopnosti a možnosti dítěte

h/ **výchova stylem prázdná skořápka** –je to dnešní typ rodinného života, každý člen rodiny má své osobité prostředí , chybí interakce mezi jednotlivými členy =dítě se stane uzavřené, stačí si samo, nebo je dítě přecitlivělé a snaží se na sebe upoutat pozornost, nebo se poutá na někoho jiného

/ 2: 100 /

Nejčastější typy dysfunkčních rodin:

Nezralá rodina –příliš mladí rodiče, kteří řeší především problémy související s hledáním sebe sama a svého místa ve světě

Přetížená rodina – nemusí trpět pouze přetížeností pracovní, ale též přetížením nejrůznějšími konflikty v rodině i na pracovišti, starostmi o nemocné v rodině, citovým strádáním atd.

Ambiciózní rodina – směřuje k uplatnění osobních ambic rodičů, jejich hodnotová orientace směřuje k vlastní kariéře, vysoké materiální úrovni života celé rodiny, rodiče mají pocit, že to vše musí dělat pro zabezpečení svých dětí.

Perfekcionistická rodina – rodina požaduje po dítěti vysoké nároky.bez ohledu na jeho možnosti, zájmy a harmonický rozvoj

Autoritářská rodina – vyznačuje se příkazováním, dirigováním, častým trestáním bez ohledu na potřebu dítěte samostatně a spontánně se vyjadřovat, nést odpovědnost

Rozmazlující výchova – výchova se projevuje tendencí za každou cenu dítěti vyhovět, nestavět mu do cesty překážky, protekcionismus se může projevit bojovným vystupováním na ochranu dítěte...

Rodina liberální a improvizující – trpí nedostatkem řádu a programu, dítě trpí přemírou volnosti

Odkládající rodina – přenechává výchovu prarodičům, dalším příbuzným a známým, a narušuje tak citové zrání dítěte

Disociovaná rodina – narušeny jsou vnější vztahy , nebo vnitřní vztahy mezi členy rodiny, nemusejí to být pouze konflikty v rodině, ale též oslabení vztahů a izolovanost

/ 8: 26 /

2.5 Mateřská škola

Do své práce jsem zařadila i téma Mateřská škola. Je to výchovně vzdělávací instituce, která ovlivňuje rodinnou výchovu. U dětí, které žijí v pěkném a příznivém výchovném prostředí je MŠ doplňkem výchovy. Záleží na tom jestli rodiče chtějí s MŠ spolupracovat a jak se zapojí do akcí, které školka pořádá. Všichni pak mohou být jako jedna rodina a je to přínosné pro dítě a i pro rodiče. Pokud dítě vyrůstá v nefunkční rodině je školka jediné místo, kde má dítě možnost získat správné návyky, způsoby chování a být vedeno správným směrem. Směrem vedoucím ke spokojenému ,kvalitnímu a plnohodnotnému životu.

Velká většina našich dětí předškolního věku chodí do MŠ. Mnohé tam přicházejí během 4 roku a v posledním roce před nástupem do ZŠ jich tam chodí víc než 90%.

Velkou většinou jsou děti pro MŠ vývojově zralé. Po společnosti druhých dětí vysloveně touží a jsou celé šťastné, když si jich druhé děti všimnou, když je vezmou do hry, když se s nimi kamarádí- a ovšem když i ony samy se mohou před ostatními trochu předvést a vytáhnout.

Přednosti MŠ:

Jak už jsem zmínila , ne všechny rodiny jsou plně funkční a navíc přicházejí různé rodinné krize / rozchody, rozvody, umírání / , v nichž se dítě nechtěně ocitá. Mateřská škola už tím, že mu poskytuje po několik hodin denně citově příznivé / vstřícné,přijímací / prostředí , dopravává mu odpočinek od nepřiměřených zátěží a poskytuje mu příležitost k ozdravení.

Jsou však i rodiny / a nemusí to být jen rodiny s jiným etnickým a kulturním pozadím / ,kde se praktikují výchovné zásady a postoje, které jsou svým způsobem „zvláštní“ a nesouměřitelné s běžným chováním společnosti. Mateřská škola je v takovém případě místem, kde dítě poznává jiné kulturní zvyklosti a společenské normy. Platí to ovšem i obráceně- děti z tzv.majoritní společnosti se tak seznamují se zvláštnostmi jiných kultur.

Někdy však je přímo žádoucí, aby vliv domácího prostředí, byl pobytem v mateřské škole oslabován. To v případě, kdy je dítě doma vyloženě zanedbávané, když se s ním špatně zachází, má-li rodina problémy s alkoholem, drogami atd. Současně mají i příslušníci takových rodin možnost porovnat si své výchovné praktiky s postupem pracovníků speciálně vzdělaných a zkušených. Mateřská škola se tak stává svým způsobem i místem nápravné rodinné výchovy.

Mateřská škola je však zpravidla přístupnější novým poznatkům z pedagogiky a psychologie než běžná rodina. Její silnou stránkou jsou především znalosti a zkušenosti, jak vést děti k účelným hygienickým návykům, jak se chovat při jídle, jak zacházet s hračkami, jak se obsloužit na záchodě apod. Nehledě k zacházení s psacím a výtvarným náradím a k jiným formám přímé přípravy dětí na školu. V tomto smyslu se mateřská škola stává pro širokou rodičovskou veřejnost i místem celkové pedagogické osvěty.

V některých případech se může mateřská škola stát výslovně léčebným prostředím. Třeba pro děti, které kolektiv dětí nesnášejí, tak ty se zde za pomoci vhodného pedagogického vedení postupně „otuží“ a nakonec se docela přijatelně zapojí. Proto se nevzdáváme předčasně. Dokonce i některé děti s artistickými rysy, které kontakt s dospělými výslovně odmítají, spíše v mateřské škole přijmou jiné stejně staré dítě/klidné a hodné/, jež se mu nevnučuje, ale budí jejich pozornost svým počínáním.

Stává se však, že někteří rodiče školku sami odmítají. Svě dítě / je-li to jedináček tím hůř/ mezi druhé děti jaksi z principu nepouštějí. Buď ze strachu, aby si neublížilo, nebylo nemocné, něco nechytlo, anebo aby si je zachovali jen pro sebe, aby se jim neodcizilo, nebo aby se nedostalo do špatné společnosti, aby nepochytilo něco nežádoucího, aby je měli neustále pod kontrolou, anebo dokonce aby je snad učitelky neučily něčemu, co si oni

nepřejí. Dokonce někteří odmítají školku proto, aby tam dítě nebylo nuceno do jídla. Chození do školky povolí pouze, když se školka zaváže, že dítěti nepodají nic jiného, pouze to, co oni sami doma připraví.

Takové postoje rozhodně o nějaké velké rodičovské vyspělosti a zralosti nesvědčí. Dnešní dítě je totiž v předškolním věku daleko více ohroženo nedostatkem „přirozené“ dětské společnosti než těmi pomyslnými nebezpečími, před nimiž by je zmínění rodiče teď chtěli chránit. Dnešní věda říká, že dětská společnost je pro předškolní dítě vývojově nutná. Opatrní můžeme být, ale omezovat své dítě ve vývoji, to bychom neměli.

Co všechno se dítě předškolního věku naučí?

Že dítě umí dobře běhat, skákat, jezdit na trojkolce, lézt po žebříku, házet míčem, kopat do něho, to je celkem samozřejmé. Dále však pokračuje i schopnost udržovat rovnováhu – děti dovedou skákat po jedné noze, některé se naučí už i jezdit na kole, některé i plavat, pohybově nadané holčičky chodí do svých prvních „tanečních“ a některé dokonce začínají svou kariéru krasobruslařek. Dnes je také docela běžné, že se děti naučí ještě před vstupem do ZŠ lyžovat / pokud k tomu mají příležitost/. Ale pozor, ne všechny děti tohle všechno zvládnou právě teď – klasická norma pro uvedené dovednosti je až mladší školní věk, čili o dva roky později.

Předškolní dítě se učí používat různé nástroje. Učí se řezat nožem, stříhat nůžkami / doma živelně, ve školce pod vedením a podle návodu/. Ví, na co je kladivo a hřebíky, a tatínkova dílna je pro ně velmi přitažlivá. Bere do ruky jehlu, vařečku a sekáček na maso. Dovede jíst nejen lžící, ale celým příborem. Ovládá kartáček na zuby a už umí zacházet s tužkou a papírem. Teď se ke všemu přidávají modelína a jiné materiály, které sedají rukou zpracovávat.

Hračkou je to, co má nějakou funkci co napodobí opravdový nástroj užívaný těmi dospělými. Pro děvčata je typické, že si hrají na domácnost a na vaření, na kadeřnice, na princezny, na modelky či módní návrhářky, na paní učitelku, paní doktorku a podobné odborné osobnosti. Chlapci zase chtějí pušku, auto na dálkové ovládání, autodráhy, hrají si na vojáky, piráty

apod. / Snažíme se chlapce odvrátit od věčných soubojů a bitek, ale dle psychologů je toto přirozené a v dětech to nezanechává žádné negativní následky /.

U dítěte dochází k velkému pokroku ve vnímání detailů. Dítě už nezajímá předmět pouze jako celek ale začíná se zabývat i jeho částmi. Dítě zajímá , co je uvnitř a proč ta věc dělá to, co dělá. Není nic neobyčejného, když některou hračku rozebere dříve než si s ní vůbec začalo hrát. Dítě má zájem o skládání a rozkládání předmětů. / velmi vhodné jsou stavebnice/. Rozkládání a skládání předmětů je velice důležitá zkušenost, kterou dítě využije později , když se bude učit číst.

To, co se děje se zrakovým vnímáním, má určitou dobu ve vnímání sluchovém. U sluchového vnímání to jde pomaleji. Dítě by se mělo naučit rozkládat sluchem zachycené zvukové celky a zase je zpětně skládat. Je to dlouhodobější proces, velice důležitý pro čtení a psaní. Dítě musí zvládnout sluchem rozložit slova na slabiky a písmenka. Většina dětí v 6 roce toto zvládne. Dítě by mělo zvládnout rozlišit sluchem slova, která se liší třeba jen jednou hláskou / př.pes, ves / . U dětí můžeme tyto věci cvičit prostřednictvím různých her a cvičení. Pokud tyto věci budou chtít cvičit s dítětem doma rodiče , každá paní učitelka jim jistě ráda poradí způsob jak si hrát se slovy.

Výtvarné projevy dítěte předškolního věku jsou jakýmsi hmatatelným svědectvím o jeho duševním vypsívání. Dítě výtvarným projevem dělá radost rodičům. Je to důkaz toho, co dítě prožívá, jak se cítí, po čem touží,co má rádo atd.Kolem třetího roku dítě kreslí tzv. hlavonožce-čili člověka / maminka,tatínek/. Je to obličej,hlava , z hlavy vedou rovnou nohy /někdy i více nohou /, typické jsou velké oči. Pak přicházejí na řadu vlasy, pusa a nos / okolo 4 roku /. Dále pak ruce a na rukou prsty / libovolný počet /. Hlava dostane uši poměrně pozdě a nakonec přichází oblečení, a to tak, že nejprve jsou pod kabátem a kalhotami vidět ruce / na ruce se to přece obléká / a teprve postupně této průhlednosti ubývá. Poměrně dlouho si svou průhlednost zachovávají domy. V dětské kresbě přibývá detailů / vařečka, vodítko, truhlíky na květiny /. Dětská kresba je jedním z měřítek školní zralosti.

Co se týká dětského myšlení, s přísnou logikou bychom daleko nedošli. Tomuto věku se také .někdy říká „ kouzelný svět dětství“. Vše co se hýbe je živé a to co je mrtvé může obžít. Kouzlo je součástí každodenního života dítěte.Vše, co se děje je opravdové a patří do světa

lidí a tedy i dětí. Myšlení předškoláka je názorné. Tento kouzelný svět je typický tak pro věk 3-4 let. Poté se z dítěte stává čím dál větší „realista“. Při vstupu do ZŠ dítě přestává věřit na Mikuláše a čerte a na Ježíška.

Dítě tohoto věku je schopné osvojit si základní hygienické a kulturní návyky. Dítě přijímá za své vše, co se děje v jeho životním prostředí. Dítěti velmi záleží na tom, aby vše bylo tak, jak má být- říká se tomu „konformita“, / chce vypadat a dělat vše jako ostatní /. Ba dokonce sám o chce dodržovat správné mravy a způsoby chování. Dítě nás samo napomene když se někdy sami proti nějaké zásadě prohřešíme. / to se neříká, to se nedělá apod. /. Otázka zdravení a děkování je trochu něco jiného. Přijdeme s dítětem na návštěvu a ono nedokáže pozdravit. Není to proto, že by bylo špatně vychované. Dítě se může stydět, je zaskočené nějakým podnětem, nepřiměřenými nároky a to mu brání udělat to, co se sluší. V tomto období je důležité nic nepromeškat a vštípit dítěti vše co s ním má jít dále do života. Jestliže se dítě v tomto věku naučí kvalitnímu čištění zubů, pak je velká naděje, že už tento návyk v životě neztratí. Zvykne-li si mýt ruce před jídlem, koupat se před spaním, omývat ovoce apod., je velká naděje, že toto bude dělat do konce svého života, bez nucení a samozřejmě. Nesmíme zapomenout, že velice důležitou součástí každodenní hygieny je obslužení se na toaletě. Je vhodná doba i pro osvojování zásad stolování, chování při jídle atd. výchovným problémem může být ranní vstávání a večerní usínání. / pláč, křik, odmítání../. Je důležité dodržovat určité zásady./ nespěchat, jednat klidně trpělivě, zachovávat pravidelnost, důslednost, pochvala, povzbuzení, nečekat příliš / Důležitá zásada je, aby se dítě všemu učilo SPRÁVNĚ. Něco odnaučovat je velmi náročné a složité jak pro dítě tak pro rodiče, vychovatele.

2.6 Současné aktuální pojmy týkající se výchovy dětí:

Rozmazlené dítě:

Zaslechneme občas povzdechnutí starších lidí, že děti se dříve vychovávaly jinak. Dnes mají všechno a jsou zkrátka rozmazlené.

Profil rozmazleného dítěte

- od raného dětství všichni plnili jeho přání a touhy

- okolí mu toleruje záchvaty zuřivosti
- jí jen to, co mu chutná a kdykoliv se mu zachce, i když to neprospívá jeho zdraví
- všechno hází na zem, rozbíjí hračky, knihy i oblečení
- matka, otec, babička, všichni pracují, aby to dali do pořádku
- jeho drzé slovní projevy jsou doma považovány za vtipné
- místo trestu je odměňováno, dostává se do středu pozornosti jako vyhraněná osobnost
- když se chová nevhodně nebo neslušně, omlouvají ho, že je nervózní ,necítí se dobře, je unavené
- nikdy mu nikdo nezakázal žádný časopis ani televizní program, který se mu líbí, i když je nevhodný pro jeho věkovou kategorii a může být dokonce škodlivý nebo nebezpečný.

Proč se bojíme říci „ne“

Někteří rodiče se záporu cíleně vyhýbají, protože se nechtějí hádat. Jiní se bojí že je děti nebudou mít rády. Někteří zase nechtějí zakročit z pohodlnosti. A mnozí používají neutrální výroky, které převzali od svých rodičů. Ty nejčastější známe asi všichni.

„ Ještě pět minut“

„ Možná „

„Uvidíme“

Malá ukázka:

„ Je čas vypnout počítač.“

„Mami ještě ne,ještě chvilku „

„ Tak dobře,ještě pět minut.“

„ A dáš mi po večeri čokoládu ? „

„ Možná. „

„ A můžu jít zítra do kina?“

„ Uvidíme“

Výchova bez zákazů je dvojsečná

Pokud zvolíme přehnaně shovívavou výchovu, kdy děti nic nemusejí, riskujeme, že z nich vyrostou malí tyraní. Pro každé dítě, i to nejkldnější, je už od útlého věku důležitý pevný denní režim. Právě ten ho může paradoxně zbavit nejistot a obav nebo strachu, které v sobě dítě nosí. Mělo by být samozřejmostí, že se v určitou dobu dělají určité věci a že jistý čas je vyhrazený na učení a jiný na hraní. I ve škole musí dítě rozpoznat hranici a jediné místo, kde je možné toto poznat je rodina. Jinak riskujeme, že nám dítě bude rozhodovat o všem. O tom co bude k jídlu, na co se budeme dívat v televizi, kdo přijde na návštěvu. Tento názor říká psycholožka PhDr. Eva Sýkorová.

Metoda absolutní volnosti je riskantní

Takzvaná volná výchova bývá spíše výmluvou rodičů, kteří na děti nemají dost času. Metoda absolutní volnosti je riskantní, protože nemusí končit tak, jak si rodiče představují. Důležité jsou především první tři roky života, už v té době je zásadní, aby si děti zvykly respektovat autoritu a daná pravidla.

Další pojem, který často slyšíme je „malý tyran“,

Někteří rodiče už vysílením nevědí, jak dál. Do nitra svého dítěte nedokážou proniknout ani laskavými slovy, ani pochvalou, ani pokáráním.

„Ale dítě se přece chová tak, jak mu to dospělí dovolí“, tvrdí dětská psycholožka Jiřina Prekopová, která se tímto fenoménem začala systematicky zabývat.

Jak si „vyrábíme“ tyrany

Je až neuvěřitelné, jak dokážeme tancovat kolem malých dětí, jen aby se proboha najedly a usnuly. Krmení a uspávání dětí je jedním z nejběžnějších problémů. A týká se to zejména předškolního věku. Nedokážeme být důslední pod záštitou pohodlnosti se necháme od dítěte využívat. Velký problém je naučit si dítě uspávat. Znáám případ, kdy matka uspává osmiletou holčičku a běda, kdyby se maminka opozdila nebo nebyla v době ukládání do postele doma.

Další případ, paní Martina skončila v psych. ordinaci po několika probdělých nocích se svojí tříletou dcerou. Její Irenka ji budila v noci přesně ve tři čtvrtě na dvě s takovou přesností, že by podle ní mohly jezdit vlaky. Pokaždé chtěla k mamince do postele. To ale nestačilo. Matka

si nesměla lehnout, ale musela sedět se zkříženýma nohama, houpat dcerku náručí a broukat melodii ukolébavky. Když ustala, Irenka začala protestovat tak hlasitě, že vzbudila i tátu. Vrcholným rituálem pro Irenku bylo, že nechala rotovat matčin snubní prsten na svém prstíku. Asi bychom se divili co všechno jsou schopni rodiče udělat na povel svých dětí.

Další problém, který velmi zasáhne do výchovy dítěte je rozvod.

K popsání pocitu dítěte, kterému se ze dne na den rozpadne rodina jsem použila skutečný příběh.

Když mi bylo šest let, moje idylické dětství skončilo. Vypráví Martina /. Do té doby jsem měla šťastnou maminku a pohodového tatínka. Byla jsem hýčkaný jedináček. Rodiče měli i hodně peněz , chovali mě jako v bavlne, co jsem chtěla, to mi koupili.

Krátce poté, co jsem oslavila šesté narozeniny, se všechno začalo pomalu, ale jistě rozpadat. Což jsem jako dítě tušila jen velmi vzdáleně. Bylo krátce po revoluci, když tatínek začal podnikat. Byl v práci od rána do večera, skoro jsem ho přestala vídat, a když, tak jen v hádce s matkou.

Maminka zůstávala se mnou doma- nepracovala. Zato začala pít a vše se zhoršilo, když otcova firma zkrachovala. Přišli jsme o všechno a ještě měli dluhy, naše finanční situace se rapidně zhoršila. Táta se odstěhoval a máma to neunesla – pila stále více, někdy mě bila.... Chodila jsem do školy zanedbaná a jednoho dne nás přišla sociálka. Vzali mě mámě, která šla do protialkoholní léčebny.

Do péče si mě nakonec vzali teta a strejda. Začaly mi galeje. Musela jsem dělat domácí práce, nesměla jsem chodit ven, žádné koníčky, skoro žádné hračky, brzy jsem se musela naučit vařit a prát. Oblečení jsem dědila po svých nevlastních sourozencích. Teta se strejdou mi nikdy nekoupili nic nového. I k Vánocům jsem dostávala odložené hračky po starších sourozencích. Nezažila jsem mazlení, lásku, nic, to všechno měly jen moje nevlastní sestry a brácha. Celé noci jsem proplakala.

Mít rodinu je dar.....

Až když jsem dospěla pochopila jsem, že matčina sestra byla vážně nemocná a celá rodina neměla peníze. Hned v osmnácti jsem se odstěhovala a s náhradními rodiči se už skoro nevidám. Můj otec je v zahraničí, léta jsem ho neviděla, maminka bohužel pořád pije....

Po tom.co jsem zažila, vím.že mít svou fungující rodinu je dar!

2.7 Závěr teoretické části

Pro vypracování teoretické části jsem prostudovala poměrně velké množství odborné literatury. Musím říci, že o výchově, rodině a dětech je toho napsáno mnoho. Autoři se v různých názorech liší. Jinak popisuje výchovu prof. Matějček, jiným způsobem vše čtenáři předkládá A.Bacus.

Trochu jinak popisuje výchovu a přístup k dítěti J.A Komenský. Ale v jednom se autoři shodují.

Výchovný přístup, který zvolíte ve výchově dítěte do jeho sedmi let, je zásadní, protože dítě v této době zatím nemá vytvořené vlastní hodnoty. To platí jak pro rodiče, tak i pro ty, kdo mají dítě na starost během dne. **Nejvhodnější je dodržovat zásady a chovat se důsledně.** Takový přístup dítěti pomůže jasně rozpoznat, kde jsou hranice, které nesmí překročit, poskytuje mu pocit bezpečí a představuje takovou výchovu, kterou dítě musí respektovat. Nežádá po dítěti, aby bylo zodpovědné za to, co dělá, více, než ve svém věku dokáže. Na jedné straně pomáhá dítěti předávat a vysvětlit základní hodnoty, které rodina uznává, a učí se ocenit to, co vytvoří / originální myšlenku nebo například tvůrčí počin /.

Rozvoj smyslu pro morálku je možné u dítěte podpořit také tím, že se k němu budeme chovat spravedlivě. Svévolné a nestálé chování vyvolá u dítěte jediné vzdorovité jednání, protože bude mít pocit nespravedlnosti. Dítě se bude rozvíjet lépe, pokud bude schopné vžít se do situace druhých lidí a chovat se empaticky. Na to existuje jen jeden návod, totiž aby se rodiče sami chovali vůči dítěti empaticky, dokázali se vžít do jeho situace a snažili se rozumět příčinám jeho chování. Abychom se dokázali vžít do situace druhého člověka, musíme se to naučit. Když například přijde ze školky malá holčička s prstýnkem, který našla ve třídě na zemi, pomohou jí o této věci přemýšlet například tyto otázky: “ Jak by ses cítila ty, kdybys ztratila ve školce prstýnek? Co by sis myslela o kamarádovi, který by prstýnek našel a dal ho paní učitelce, aby se děti zeptala, komu patří, a mohla ti ho vrátit?“

Důslednost, hodně lásky, společné zážitky, klidné jednání to jsou ty správné výchovné postupy.

Jaké jsou výchovné postupy v současných rodinách? Jak reagujeme na výchovné problémy? Jak řešíme náročné životní situace? Mým názorem je, že výchova se od dob našich babiček velmi změnila. Je jiná doba, nové lákadla, jiný životní styl, spousta nástrah, které rodičům a

jejich dětem příliš situaci neulehčují. Praktickou částí se budu snažit rodinnou výchovu trochu zmapovat a odpovědět na své otázky.

3. PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Úvod

POZOROVÁNÍ

Cílem praktické části bude shrnutí teoretických poznatků, které jsem načerpala a zjištění toho, jaká je rodina dnes. Jak jsou vychováváni dnešní předškoláci. Které výchovné postupy jsou nejvíce používány.

Pro svůj záměr jsem použila výzkumné metody, pozorování a rozhovor. Pozorování probíhalo v osmi vybraných rodinách. S výzkumem souhlasili vždy oba rodiče. Jsou to rodiny jejichž děti navštěvují MŠ. / 2.MŠ, Protivín /. Vybrané rodiny dobře znám. Díky tomu jsem mohla vše sledovat velmi pečlivě a pravidelně. Pozorování probíhalo vždy měsíc, do rodin jsem docházela jednou týdně. Některá setkání probíhala i tak, že jsme se setkaly s maminkami a dětmi a o problematice hovořily společně. I při těchto krátkých setkáních se přihodily velice zajímavé výchovné situace. Mohla jsem sledovat bezprostřední reakce rodičů.

Jaké jsou tedy výchovné postupy u vybraných rodin? Kdo se více dětem věnuje? Čtou rodiče dětem před spaním? Hrají si s dětmi více matky nebo otcové? Jak často děti sledují televizi ?

3.1 Rodina A

Věk matky	33
-----------	----

Věk otce	29
Poč. dětí	2
Poč. pozorov.	Říjen 2006

Začátek pozorování říjen 2006

Jana a Tomáš jsou manželé 5 let , mají spolu jedno dítě, chlapečka Tomáše /4,5 roku/. Tomáš se narodil jako prvorozené dítě, ale také jako prvorozené vnouče prarodičů / ze strany otce i matky/ Celá rodina je velice dobře situovaná. **Chlapec je od všech velice rozmazlovaný**, jenom otec je přísný a velice zásadový. Již u tak malého dítěte se rozhodli, že bude hrát profesionálně fotbal. V současné době dojíždí s chlapcem na pravidelné tréninky. **Tomášek má všechno na co si vzpomene**, je velice protěžovaný ,je jednička. Žije v prostředí, kde je všeho dostatek, možná i všeho příliš. V rodině působí současně tři výchovné postupy. Matka je velmi hodná, obětavá, citlivá, ale také důsledná. Její výchovný postup je velmi pěkný a z mého pohledu správný. Otec si zakládá na svém podnikání a velmi se mu daří. Je na chlapce velmi přísný, ale vše mu koupí, chlapec má naprosto vše na co si vzpomene. Otec ho dokáže velmi tvrdě fyzicky potrestat. Chlapec má z otce strach. S rodinou žijí společně ve velkém domě prarodiče. Jsou to rodiče otce. Mají tendence do všeho zasahovat. Zasahují také do výchovy Tomáše. Rozmazlují ho,také mu vše kupují. Utěšují ho když je nějaký konflikt. Matka Tomáška má neustálé rozpory jak s manželem, tak s tchýní. Je to velmi těžká situace. **Výsledek?-** Zdálo by se, že takovéto dítě by mělo být šťastné, velice spokojené a velice vděčné za své hodné rodiče. Opak je pravdou,**chlapec je velice nevyrovnaný**, bojácný, velice visí na matce, **je zlý k dětem**, měl velice velké problémy s aklimatizací v MŠ. Záměrně **ničí cizí hračky.**, svoje ne , to by dostal od tatínka. Dokonce si doma ani příliš nehraje, nechce mít nepořádek, aby nemusel uklízet. Děti by si s ním rádi hrály, ale on je u sebe doma nechce, vlastní mladší sestřenici doslova vyhazuje od dveří. Když jsem si ho vzala na prázdniny k sobě na chalupu / je to můj synovec/, byl jako vyměněný, poslechl na slovo, byl veselý, úplně vzorný, hrál si s ostatními, neubližoval nikomu. Dala jsem mu volnost, mohl si hrát podle libosti, hračky uklízel až po hraní. Hodně jsme si povídali, hráli stolní hry, chodili na procházky. Chlapcovi se vůbec nechtělo domů. Hrál si se zvířaty, jezdil na kole a nikdo na něho nekřičel. Sotva se objevila maminka, začal být ufnukaný, roztažený, nepříjemný. **Matka je mírná ,otec pedant.** Je to střed výchov. Celé to uzavírají babičky, litují ho, foukají

bebíčka. Tomáš mívá záchvaty vzteku, je agresivní, vyvolává konflikty. Je zvyklý hrát si s dospělým, proto je obtížné ho opatrovat, sám se nezabaví, stále se nudí. Nedávno byl na malé operaci v nemocnici, lékař sám doporučil matce, aby si pořídili další dítě, jinak „že jim chlapec přeroste přes hlavu. Naštěstí do rodiny opravdu přibude další dítě. Tomášek se velice těší, je pěkně motivovaný, tak uvidíme jak bude jeho výchova pokračovat

POZITIVA: Chlapec má uspokojené veškeré potřeby, rodiče mají pěkný vztah, vedou dítě ke sportu, společné dovolené, pěkné prostředí, nijak nestrádá

NEGATIVA: Nejednotná výchova, velký zásah prarodičů, jedináček, všeho moc škodí, velká autorita otce /nahodilá přísnost/, dítě neví „čí je“

Výchovné situace:

Při první návštěvě vládla v rodině pohoda. Chlapec si hrál ve svém pokoji s autodráhou. Maminka od něho chtěla pomoci při utírání nádobí. Tomášek ochotně pomáhal. Poté si měl jít uklidit pokoj. V tom přišel otec a chtěl, aby jel chlapec jel na fotbalový zápas. Matka nesouhlasila, že ještě neuklidil pokoj. Otec se rozčílil na matku, Tomáš všeho nechal a odjel. Při další návštěvě se chlapec vztekal, že chce nové tričko s fotbalistou. Vzteky si lehl na zem a byl úplně bez sebe. Matka ho vzala do pokoje a řekla, ať se vrátí až bude v klidu. Chlapec byl velmi vytrvalý nakonec ho otec nabil a babička přišla na politování.

Rozhovor s rodiči:

Jak často dítěti čtete?

M. Každý den před spaním, čteme „Medvídku Pú“

O. Já občas, je to na manželce

Jak často se s dítětem mazlíte?

M. Každou volnou chvíli, prostě pořád

O. Každý den se s ním pomazlím

Co by následovalo, kdyby dítě neposlechlo a vběhlo do silnice?

M. Strašně bych mu vynadala, zlobila bych se

O. Dostal by na zadek a pěkně

Jak často dostává dítě dárky?

M. Stále mu něco kupuji, určitě jednou týdně

O. Každý den mu něco přivezu, hračku, sladkost

Jak často se na dítě zlobíte?

M. Málo, spíše mu domlouvám

O. Každý den mi něčím rozzlobí, hlavně neposlušností

Jak často si s dítětem hrajete?

M. Tak 3x v týdnu nestíhám to

O. Věnuje se mu přes sport na hraní čas nemám

Jak často kouká dítě na televizi?

M. Moc málo, nemá na to čas

O. Nekouká, má jiné zájmy

Pokračování pozorování: únor 2007

V rodině A nastaly veliké změny a jedna veliká je brzo čeká. Každým dnem do rodiny přibude nový člen. Bude to další chlapec a Tomáš se nemůže dočkat. Klima rodiny je velice pěkné a příjemné. Rodina se přestěhovala do nového domu. Prarodiče bydlí sice blízko, ale

rodina je konečně sama. Vše se velmi uklidnilo. Vládne zde pohoda a klid. Tomáš / 4,8 / se uklidnil. začal být vyrovnaný. Matka ho celé těhotenství velmi pěkně motivovala. Vše připravovali společně / pokojíček pro miminko, výbavičku atd./ Otec již není pod vlivem rodičů a tak se také velice uklidnil a změnil. Nový člen rodiny pomohl opravdu vše vyřešit. Po narození Adama se vše ještě zlepšilo. Občas se vyskytlo malé žárlení a lítost. Výchova přešla do rukou matky. Otec se více věnuje Tomášovi. Jezdí s ním na tréninky, trénuje. Výchova je důsledná a jednotná. Otec přistoupil na výchovné postupy matky. V současnosti se Tomáš připravuje na vstup do ZŠ. Celá rodina i prarodiče chlapce opět pěkně motivují. Chlapec pomáhal otci s přípravou pokoje, kde bude psací stůl a všechny důležité věci do školy. Chlapec navštěvuje MŠ. Je zde velice spokojený a má spousta kamarádů. Je velice šikovný, umí již počítat do dvaceti....atd. Chlapec je díky rodičům a MŠ velice dobře připraven na jeden z nejdůležitějších kroků ve svém životě. Velice se těší. V takovéto rodině by asi chtělo vyrůstat každé dítě.

Hodně lásky, porozumění, hezké vztahy. Dostatek času na děti i společné zájmy. Podpora v zájmech dítěte. Za odměnu příjemné věci, výlety, divadlo atd. Důslednost a neústupnost při dodržování pravidel chování atd. Spousta legrace a pohody, přiměřená ochrana. Dnes už Tomáškoví nikdo bebíčka nefouká. Prožil si i pár zklamání s kamarády. Do rodinné pohody zasáhla také smrt. Zemřela prababička, kterou měl Tomáš hodně rád. Výsledkem byly dlouhé večery, kdy rodiče řešily s Tomáškem otázky života a smrti. Díky rodičům se chlapec se smrtí vyrovnal. Matka zastává názor, že i ty negativní věci si musí člověk tzv.odžít a pak se může lépe se vším vyrovnávat a je lépe připraven pro život.

Jsem velice ráda, že se vše v této rodině vyřešilo a urovnalo. Přeji jim hodně štěstí, aby byly stále takto fajn a v klidu a pokoji mohly vychovávat své děti.

3.2 Rodina B

Věk matky	35
Věk otce	31
Počet dětí	2

Renata a Viktor nejsou manželé, žijí spolu 9 let. Mají spolu **holčičku / 5 let/, Viktorku**. Renata má z předchozího, nepovedeného vztahu 18 letého syna Daniela. **Viktorka byla od narození velice hodné a bezproblémové dítě**. Je to malá princezna. I když rodina není tak dobře situovaná, **dítě má všechno**. Jak jsem předeslala dosud s ní nebyly žádné problémy. Najednou **přestala být oblíbená u dětí**, nikdo se s ní nechce kamarádit, **k rodičům se chová slušně**, ale **k ostatním je uštipačná, odmlouvavá, drzá**. Při nástupu do školky si velice dlouho zvykala, stále plakala. Maminka vše ještě zhoršovala, protože Viktorku stále litovala. Učitelky byly z maminky docela nešťastné. Snažily se jí vysvětlit, že tím situaci holčičce neulehčuje. Matka měla tendence poučovat učitelky jak jednat s jejím dítětem. Vše se postupně vyřešilo díky trpělivosti a profesionálnímu přístupu učitelek. Přesto je dnes Viktorka taková zvláštní. Špatně navazuje kontakty, nezapojuje se do hry. Je to díky rozmazlování, nedůslednosti. Doma je Viktorka jednička, v kolektivu má problémy, není zde maminka, která by jí všechno vydobyla. Příští rok půjde holčička do školy a tam se můžou díky špatnému kontaktu s ostatními, díky úzkosti, kterou prožívá při sebemenší změně, objevit problémy. Příčinou takového přístupu matky k dceři je její velmi složitý předchozí život. Paní Renata se poprvé vdávala v 17 letech. Krátce po svatbě se jí narodil syn Daniel. Daniel měl od narození vývojovou vadu. Polovinu tváře mu pokrývá červená skvrna / oheň /. Bohužel vada nešla odstranit ani v pozdějším věku. Matka se s tímto velmi dlouho vyrovnávala a mladý otec „ostudu neunesl“ a rodinu velmi brzo opustil. Matka zůstala sama, bydlela u rodičů. Viktorka se narodila po delší době ve vztahu s Viktorem. Již v prvním roce života se u holčičky objevilo astma. Matka opět prožila velké obavy. Toto jsou důvody jejího chování. Otec se do výchovy příliš nezapojuje.

POZITIVA: Hodně lásky, porozumění, rodiče se holčičce věnují

NEGATIVA: Probuzování úzkosti, litování, maminka vše zachraňuje, zametá holčičce cestičky. Vede to k sebelítosti, nedůvěře v sebe sama, nesamostatnosti.

Výchovné situace:

První návštěva proběhla u rodiny na chalupě a přítomni byly ostatní děti. Viktorka si hrála s jednou holčičkou. Hrály si na maminky a měly postavený domeček. Do hry se připojil chlapec Pepa. Viktorka se velmi rozčílila a šla žalovat matce. Matka chlapce doslova ošklivě vyhnala domů. Viktorka vyhrála. Když už si s ní holčička nechtěla hrát tak se Viktorka nudila a začala se povalovat po matce a nutit jí ke hře. Matka všeho nechala a hrála s Viktorkou pexeso.

Při druhé návštěvě si Viktorka hrála v obývacím pokoji. Matka vařila. Viktorka se zlobila, že jí matka nevěnuje pozornost. Schválně rozlila limonádu na stůl. Reakce matky byla, že vše přehlédla, pustila Viktorku na počítač a vše po ní uklidila. Matka nechce s holčičkou žádné konflikty.

Rozhovor s rodiči:

Jak často dítěti čtete?

M. Každý den před spaním

O. Málo, velmi málo

Jak často se s dítětem mazlíte?

M. Každý den, když mám čas

O. Každý den, když to jde

Co by následovalo, kdyby dítě neposlechlo a vběhlo do silnice?

M. Strachy bych se roztřásla a asi bych se rozkřičela

O. Řekl bych Viktorce, že musí poslouchat

Jak často dostává dítě dárky?

M. Málo, spíše k nějaké příležitosti

O. Jen k svátkům a narozeninám

Jak často se na dítě zlobíte?

M. Skoro vůbec, neuznávám to

O. Málo jen někdy, když už to nejde vydržet

Jak často si s dítětem hrajete?

M. Každý den chvilku

O. Nemám na to čas, jen o dovolené

Jak často se dítě kouká na televizi?

M. Každý den, po splnění úkolů

O. Každý den, několik hodin a nebo je na počítači

Pokračování pozorování únor 2007

Viktorka nastoupila do první třídy ZŠ. Všichni jsme čekali, že holčička velmi těžce ponese změnu, tak jak tomu bylo při vstupu do MŠ. Opak byl pravdou. Vše bylo naprosto v pořádku. Viktorka vše snáší velice dobře. Výborně se učí, má spoustu kamarádů. Učitelka jí velice chválí. Velké problémy má maminka s vychovatelkou ve školní družině. Ta je nespokojená s tím, že je Viktorka pohodlná, líná, nepohyblivá. Je rozmazlená, sobecká, nesamostatná. Vychovatelka se snaží holčičku změnit, ale dostává se do konfliktu s matkou. Matka trvá na

tom, že Viktorka nemůže nic dělat, jen sedět, protože je velmi nemocná. Nesmí chodit příliš ven, matka si klade nároky. Ve škole došlo ke konfliktu, Viktorka se nepohodla s kamarádkou a byly i slzy. Maminka si stěžovala, velmi nadávala a bránila Viktorku, která ale dle učitelky vše vyprovokovala. Maminka brání svoji holčičku před celým světem. Vše jí dovolí. Situace se začíná obracet, maminka Viktorce slouží. Holčička poroučí a doma je pánem. Otec situaci špatně nese, v poslední době dochází k velkým střetům mezi Renatou a Viktorem. Viktor vše řešil tím, že si našel jinou přítelkyni. V současnosti se vrátil domů. Klima rodiny je špatné. Hádky, problémy ekonomické. Rodina se rozpadá. Vše zhoršuje i starší syn Daniel. Nepracuje, drogy, špatné chování k matce. Matka se ještě více fixovala na Viktorku a ta z celé situace těží. Výchova holčičky je pouze na matce. Ta je nedůsledná, úzkostlivá, přecitlivělá, holčičku lituje. Z Viktorky se stává rozmazlená, roztažená, neupřímná, zlá, umíněná holčička. Matka ví, že dělá chybu snažím se jí přesvědčit, aby přístup změnila.

3.3 Rodina C

Věk matky	19
Věk otce	0
Poč. dětí	1
Poč. pozor.	Říjen 2006

Počátek pozorování říjen 2006

Toto pozorování se vztahuje na **pozorování matky a jejího dítěte**. **Rodina** nevznikla a tak matce s výchovou dcery **pomáhá babička a dědeček**, který má ještě na víc problémy s alkoholem. Martina Kiewegová / 19/ zůstala na výchovu své dcery sama. / Martince je 5 let/ Protože matka otěhotněla a neměla kde bydlet, zůstala u rodičů v rodinném domku. Spolu s ní zde bydleli rodiče a dva mladší sourozenci. Matka Martina se časem odstěhovala z rodinného domu do vlastního bytu. Odstěhovala se, ale sama, dceru nechala u rodičů. Žila si svůj vlastní život a na dceru se přišla vždy jen podívat, nebo si jí vzala na víkend. Martinka je typické dítě u níž je praktikován **odkládající styl výchovy**. Pěkně toho zneužívá. Babička je na ní slabá, děda, na toho není spolehnutí, protože pije, matka jí rozmazluje / dává jí velké obnosy peněz/. **Lásku jí matka neposkytuje**. Martinka je již v tak malém věku „dítě ulice“. Je sice

samostatná, ale drzá, vypočítavá, tvrdohlavá, umíněná, roztažená, děti jí nemají rádi, je nevyrovnaná hledá pomazlení u jiných /učitelky/. Trpí záchvaty vzteku a pláče. Kolegyně chtěla celou situaci řešit s Úřadem sociální péče, ale babička ji přemluvila, že na vše dohlédne, že se vše urovná. Kolegyně svolila, s tím, že bude vše sledovat.

POZITIVA: Absolutní volnost, samostatnost.

NEGATIVA: Špatné prostředí, nedostatek lásky, pomazlení, režimu. Pro dítě je to stres, prožívání depresí, citová deprivace.....

Při první návštěvě matka nebyla doma. Martinka byla se svou babičkou. Z babičky si dělala legraci. Měla si sednout ke stolu a nasvačit se. Martina jídlo odmítal, že toto nejí. Babička jí doslova prosila, ať si vezme malý kousek, že jinak bude nemocná. Martina babičce odsekla. Chtěla jít ven na ulici. Babička jí to nedovolila, ale holčička babičce utekla. Pochvíli přišla matka. Na holčičku se vůbec neptala, až když se venku začalo stmívat. Martina nebyla k nalezení. Nakonec přišla v půl osmé celá špinavá. Nikdo se jí na nic neptal, šla se vykoupat a spát. To bylo vše.

Při další návštěvě byla matka doma a vařila večeři. Martinka se k ní pořád vinula, chtěla se pomazlit. Matka ji odstrčila se lovy, že má práci. Martinka se naštvála a šla si hrát na dvorek. Matka se o ni vůbec nezajímala. Pak holčičku zavolala na večeři. Holčička chtěla hrát novou hru. Matka chvíli hrála, ale pak doslova zahnala holčičku do vany a spát. Žádná výchova jen přežívání.

Rozhovor s matkou:

Jak často dítěti čtete?

M. Nemám na to čas, poslouchá CD

Jak často se s dítětem mazlíte?

M. Málo tak jednou týdně, nemám na ni čas

Co by následovalo, kdyby dítě neposlechlo a vběhlo do silnice?

M. Dostala by pár na zadek

Jak často dostává dítě dárky?

M. Pořád ji něco kupuji, docela často

Jak často se na dítě zlobíte?

M. Každý den mi nazlobí, je hrozná

Jak často asi s dítětem hrajete?

M. Hrozně málo, není čas

Jak často kouká dítě na televizi ?

M. Každý den, v zimě více

Pokračování pozorování únor 2007

Situace se příliš nezlepšila. Babička Martinky vážně onemocněla / srdeční příhoda /. Musela být hospitalizovaná v nemocnici. Martinka zůstávala několik dní se svým dědou. Ten si hleděl svého. Holčička chodila do školky špinavá, zaváněla, byla hladová. Nakonec o ní postarali cizí lidé, žijící na místní farnosti. Celá rodina je velmi pobožná, pravidelně navštěvují kostel. Babička se po čase vrátila z nemocnice domů. Martinka jí vůbec neposlouchá, dělá si co chce.

Babička si chodí na její chování stěžovat do školy a žádá o radu co s ní má dělat by škoda. Matka se začala o děvče zabývat až když byla ZŠ upozorněna, že vše bude řešit Úřad sociální péče. V současnosti si matka našla přítele a vypadá to, že se bude snažit vytvořit pro Martinku vhodné rodinné prostředí. Martinka se uklidnila, je vyrovnanější, spokojenější atd. Matka se jí věnuje, a snad se Martince dostane dostatek lásky, jistoty, porozumění.....Je to velmi šikovná holčička

3.5 Rodina D

Věk matky	27
Věk otce	30
Počet dětí	2
Poč. pozor.	Srpen 2008

Začátek pozorování srpen 2008

Rodina Urbánkova se přistěhovala v červnu 2008 z velkého města na vesnici, kde zakoupili rodinný dům. Po přestěhování začal do naší MŠ chodit chlapec Pepíček / 5,5/ .Po několika dnech navštěvování MŠ začal chlapec velmi zlobit, byl téměř nezvladatelný. A tak jsem se rozhodla zjistit, co za vším stojí a proč se vše děje.

Matka chlapce je rozvedená, znovu se provdala a s druhým manželem má dceru Veroniku / 2 / . Nevlastní otec je velmi na první pohled velice příjemný a klidný člověk. Pepíčka má velmi rád, chlapec ho oslovuje tatínku. Matka je velmi impulzivní, nevyrovnaná a na děti stále křičí. Při nástupu chlapce do MŠ byla velmi přecitlivělá a plná obav, aby Pepíčkovvi nikdo neubližoval. Postupně si začala stěžovat na jeho chování také a když si začala kolegyně na Pepíčka stěžovat, ukončila rozhovor a naznačila nám, že si musíme s chlapcem poradit. Děti žijí v dobrých materiálních podmínkách. Mají spousta hraček, krásný a velmi vkusně zařízený dětský pokoj. Přesto jsou u chlapce velké problémy s chováním a holčička je velmi zamlklá a ve svém věku skoro vůbec nemluví. Matka se dětem věnuje velmi málo. Neustále na ně křičí a vyhání je se sprostými slovy do dětského pokoje. Matka se vyžívá v návštěvách takže jediné co děti znají je dětský pokoj a kuchyň, kde se hodně kouří. Otec tráví velký čas v práci a

pokud je doma, tak se snaží s dětmi podnikat výlety a různé akce. V poslední době dochází mezi rodiči ke střetům a ostrým hádkám. Dokonce již došlo i na fyzické tresty a u všeho jsou přítomné děti. Otec se svěřil, že si představuje rodinný život jinak a plánuje rozvod. Matka děti pouze okřikuje a trestá, otec jim dává lásku a snaží se je vychovávat důsledně a citlivě. Matka dětem nakoupí první poslední, otec se snaží, aby si děti některé věci zasloužily pěkným chováním. Výsledek? Chlapec je velmi citově labilní, je někdy zamlklý, nehraje si s ostatními dětmi, ubližuje, pere se, objevily se už i krádeže. Je velmi sprostý a nepěkně se chová ke své sestře. Poslouchá pouze otce. Matky se bojí, ale stejně ji dělá naschvály a scény. Je vzteklý a dokáže pěkně vyvádět, pokud nemůže dosáhnout toho, co si vymyslel. Matka vše vyřeší velmi krutými fyzickými tresty. Ale situace se nelepší.

POZITIVA: dobré materiální podmínky, dům se zahradou, hodný a důsledný otec, děti jsou velmi samostatné

NEGATIVA: fyzické tresty, nedostatek lásky, odstrkování, výchovu kompenzují drahé dárky

Výchovné situace:

Při první návštěvě jsme seděli v kuchyni. Děti si hrály v dětském pokoji. Po chvíli přišel Pepa, že má hlad. Matka ho velmi tvrdě odmítla. Řekla, že nesnědl oběd a tak nic nedostane. Chlapec začal zlobit a skákat po pokoji, aby na sebe upoutal matčinu pozornost. Matka ho několikrát napomenula, a pak chlapec dostal měchačkou. Tím vše nekončilo. Po chvíli přišel chlapec a sedl si jen tak ke stolu. Poslouchal, co si s maminkou povídáme. Matka ho urážela a slovně různě provokovala. Chlapec byl rozladěný. Poté odešel do pokoje a tam ubližoval malé Veronice. Opět dostal pár facek. Večer se vše znovu opakovalo. Děti šly spát a chlapec protestoval. Provokoval matku a znova dostal měchačkou. Na druhou stranu si sám provedl hygienu, uklidil si věci do prádla a to samé udělala i malá Veronika. Veronika je díky výbušnosti matky také velice samostatná.

Při jedné z dalších návštěv byla v rodině na návštěvě holčička ze sousedství. Pepa s holčičkou si hráli velmi neklidně. Honili se, křičeli a matka je několikrát napomínala. Po chvíli vše utichlo. Z pokoje se ozývaly nějaké rány. Do kuchyně přišel rozčilený otec. Děti vzaly z dílny nářadí a v pokoji chtěly dělat okno. Rodiče dům předělávají a tak si Pepa rád hraje na zedníka. Výsledkem byl výprask od matky a domácí vězení od otce. Pepa nesměl týden ven a na pohádky.

Rozhovor s rodiči:

Jak často dítěti čtete?

M. Nečtu, poslouchají CD

O. Nečtu

Jak často se s dítětem mazlíte?

M. Moc ne, on pořád zlobí

O. Každý den

Co by následovalo, kdyby dítě neposlechlo a vběhlo do silnice?

M. Dostal by na zadek

O. Báł bych se a vysvětlil mu, co se mohlo stát

Jak často dostává dítě dárky?

M. Jednou za měsíc

O. Jak dovolí maminka

Jak často se na dítě zlobíte?

M. Každý den máme problémy

O. Moc ne, jsem v práci

Jak často si s dítětem hrajete?

M. Vůbec na to nemám čas

O. Jednou týdně, o víkendu

Jak často kouká dítě na televizi ?

M. Každý den, když já mám práci

O. Skoro pořád

Pokračování pozorování leden 2009

K pozorování jsem se vrátila po pěti měsících a musím říci, že situace v rodině se uklidnila. Rodiče si lépe rozumí, matka pochopila, že je třeba se dětem věnovat. Důležitým důvodem pro změnu chování matky byla skutečnost, že Pepíček půjde do školy. Matka získala spoustu přátel a sama viděla, že ostatní děti jsou na tom s chováním a vědomostmi potřebnými k zápisu do ZŠ lépe. Sama mě požádala o pomoc, začala spolupracovat s MŠ. S Pepíčkem se více mazlí a fyzické tresty už nejsou tak četné, I když v některých situacích matka projevy chlapce stále neustává. Rodina jezdí na výlety, chlapec začal navštěvovat zájmový kroužek / pohybové hry/. Veronika začíná více komunikovat, matka dětem předčítá před spaním, otec se snaží trávit s rodinnou více času. Výchovné postupy se sjednotily, rodiče se snaží táhnou za jeden provaz.

3.6 Rodina E

Věk matky	33
Věk otce	41

Počet dětí	2
Poč. pozor.	Srpen 2008

Počátek pozorování srpen 2008

Markéta a Martin jsou manželé 15 let. Mají dvě děvčata , Sabina /15/ a Laura / 5,5 // . V rodině děti vychovává zejména matka. Otec je podnikatel a na rodinu nemá příliš času. Matka je přísná, spravedlivá, citlivá ,ale někdy nedůsledná. Je velmi pracovně vytížená a je skutečně na vše sama. Rodina materiálně nestrádá, jezdí na společné výlety a dovolené. Problémem ve výchově je vstupování otce a to rozmazlujícím způsobem. Otec s dětmi příliš není a tak ,když má čas děti rozmazluje. Vše jim koupí a někdy před dětmi i okřikuje matku, když vyžaduje po dětech plnění domluvených pravidel / př. včasný odchod ke spánku / . Po té dochází mezi rodiči ke střetům, ale problémy jsou velmi malé a hádky netrvají dlouho a hlavně děti vědí, že hádky neznamenaají nic zlého. Tato rodina je velmi příkladná. Matka uvádí jako jediný problém právě nejednotnost ve výchově. Tato nejednotnost se projevuje na chování mladší dcery. Laura situaci využívá, až zneužívá. Ví, že když se maminka zlobí, tak zahraje tatínkovi na city a tatínek mamince vynadá. Otec je na mladší dceru velmi zatížen. Chrání jí před všemi, je to jeho mazlíček. Laura je v jeho přítomnosti roztažená, ufnukaná, vynucuje si kupování hraček a sladkostí. Když přivádí do MŠ Lauru matka, vše je v pořádku a holčička je fajn i po celý den v MŠ. Pokud přivede Lauru tatínek, holčička je roztažená, neposlouchá tatínka ani paní učitelku. Je jako „utržená ze řetězu „. Vynucuje si pozornost pláčem, nechce si s nikým hrát atd.

POZITIVUM: dobré zázemí, materiální podmínky jsou v pořádku, hodně lásky, pochopení, porozumění, podpora dětí v zájmových činnostech, společně trávený volný čas, pěkný vztah rodičů

NEGATIVA: nedůslednost, rozmazlování, silná opora v otci, střed výchovného působení

Výchovné situace:

Při první návštěvě bylo v rodině spoustu radosti. Laura dostala křečka. Měla z něho neskutečnou radost. Než přišlo zvířátko do rodiny, rodiče vše Lauře vysvětlili. Jak se musí o zvířátko starat, co potřebuje atd. Matka si vůbec neuvědomila, jaký se zvířátkem bude problém. Laura zvíře neustále přenášela a nenechala si vysvětlit, že je to křečkovi určitě nepříjemné. Najednou křeček Lauru kousl. Holčička šíleně brečela a vyváděla. A dokonce ve zlosti řekla, že křečka zabije. Matka reagovala velmi klidně. Vše trpělivě holčičce vysvětlovala, že se křeček jen bránil. Holčičku nechal, aby situaci zvládla a se vším se vyrovnala. Vůbec ji nelitovala.

Při jedné z dalších návštěv jsem byla u rodiny na chalupě. Sešly se zde i maminky z některých dalších pozorovaných rodin. A,D,B.... Povídaly jsme si a děti si hrály za zahradou. Najednou dvě děti zmizely z dohledu. Po chvíli přišel soused a oznámil nám, že jsou děti na střeše sousední stodoly. Vznikla panika. Opatrně matka E zajistila, aby děti slezly dolů. Holčička matky E dostala vynadáno a na zadek. Chlapec matky D dostal velký výprask a domácí vězení. Ostatní matky vysvětlovaly dětem co se mohlo stát. Když se situace uklidnila matka E vše své holčičce znova pěkně vysvětlila.

Rozhovor s rodiči:

Jak často dítěti čtete?

M. Každý den a také zpíváme a čteme básně

O. Toto zajišťuje manželka

Jak často se s dítětem mazlíte?

M. Každou volnou chvíli

O. Každý den

Co by následovalo, kdyby dítě neposlechlo a vběhlo do silnice?

M. Rozzlobila bych se, a křičela

O. Křičel bych, ale byl bych rád, že je dítě v pořádku

Jak často dostává dítě dárky?

M. Malé dárky každý den, pohlázení, pomazlení

O. Jen za odměnu

Jak často se na dítě zlobíte?

M. Málo, to už musí být

O. Velmi málo, spíše domlouvám

Jak často si s dítětem hrajete?

M. Tak ob den mám mnoho práce, když jsem nepracovala tak denně

O. Určitě každý víkend

Jak často kouká dítě na televizi ?

M. Velmi málo, tak dvakrát týdně

O. Málo

Pokračování pozorování leden 2009

Do života rodiny zasáhla velmi krutá a nepříjemná skutečnost. Malou Lauru srazilo v prosinci 2008 auto, když šla s matkou domů ze školky. Matku neuposlechla a vešla bez rozhlédnutí do vozovky. Otec byl u neštěstí také, čekal v autě před školkou. Vše naštěstí dopadlo dobře, Laura měla velmi velkou tržnou ránu na levém koleni a musela podstoupit operaci. Rodina si prošla velmi těžkým obdobím. Rodiče byli zoufalí a ještě víc je vše sblížilo. Otec pochopil, že je potřeba Lauru vychovávat důsledněji. V současnosti se holčička zotavuje a rozmazluje ji celá rodina. Situace nejvíce zasáhla dědečka, ale ten Lauru nerozmazluje a v ničem jí nesleví. Je důsledný, spravedlivý a holčičku vychovává stejně jako matka. Otec již ví, že má matka ve výchově pravdu a tak již do výchovy příliš nezasahuje, ale také už proti matce neprotestuje. Holčička se uklidnila, začala být opatrnější a více poslouchá rodiče. Výchova je důsledná, láskyplná, tolerantní. Rodiče vychovávají z holčiček plnohodnotné osobnosti. Matka hovoří o tom, že dětem možná příliš zametá cestičky. Soudí tak podle chování starší dcery. Ta končí základní školu a je velmi nerozhodná ve volbě budoucího studia. Možná měli rodiče dát dětem větší prostor pro samostatnost a řešení problémů. Sabina je šikovná, dobře se učí, ale má velký strach z nových věcí, z toho, že zklame rodiče atd. Už nyní je jasné, že v žádné rodině není vše bez problémů.

3.7 Rodina F

Věk otce	49
Věk matky	42
Počet dětí	2
Poč. pozor.	Srpen 2008

Počátek pozorování srpen 2008

Miroslava a Josef jsou manželé 5 let. Oba rodiče jsou již jednou rozvedeni. Matka má z předchozího vztahu dceru / 18/ , která studuje v Praze a bydlí u svého otce. Otec je o dost starší a z předchozího manželství má čtyři již dospělé děti. Rodina je velice dobře situovaná. Holčička Natálka je šikovná, vnímavá, chytrá, pozorná a všímavá. Zajímá se o všechno. Je velice temperamentní, výřečná a stále veselá. Je také urážlivá, někdy závistivá, nepřející, drzá, vypočítavá a škodolibá. Doma je Natálka jednička. Navštěvuje několik kroužků, rodiče se jí velmi věnují. Má vše na co si vzpomene. Chodí pěkně oblékaná a bývá namyšlená. V kolektivu není oblíbená. Děti se jí straní, nechtějí si s ní hrát. Pokud dojde ke konfliktu, tak Natálka žaluje tatínkovi a ten celou situaci důsledně řeší. Natálce se nesmí ukřivdit ani ublížit. To, že ona ubližuje ostatním, to je vedlejší. Rodiče holčičku rozmazlují, zachraňují, prosazují. Pěstují v ní silné sebevědomí. Dítě se má velmi dobře, ale není to dobré pro začlenění do společnosti. Natálka bude mít velké problémy v kolektivu a ve vztazích mezi vrstevníky. Do budoucna bude zůstat sama a to v ní bude vyvolávat negativní pocity.

POZITIVA: dobré materiální podmínky, pěkné, klidné vyrovnané prostředí, hodně lásky, rozvoj osobnosti

NEGATIVA: rozmazlování, protekcionismus, nedůslednost

Při návštěvě byly doma oba rodiče. Natálka se mazlila s maminkou a přemlouvala ji, že by chtěla koupit novou sadu na malování. Maminka to přislíbila, ale až někdy. Natálka chtěla sadu hned a tak vznikl křik. Natálka se moc zlobila. Maminka ji domlouvala, ale málo platné. Nakonec se maminka rozzlobila a tatínek, aby vše zachránil, sedl do auta a za chvíli sadu přivezl. Natálka vyhrála. Po večeři zase přišel problém. Natálka měla za úkol uklidit pokoj. Neměla se k tomu, že chce, aby jí pomohla maminka. A maminka, unavená ze všech těch střetů, přislíbila pomoc.

Při jiné návštěvě si Natálka hrála na dvorku s kočkou. Po chvíli kočka nepěkně mňoukala a tak se maminka zajímala o to, co se venku děje. Natálka kočku tahala za ocas. Maminka opět

vše Natálce vysvětlovala, ale holčička poslechnout nechtěla. Tak musela ustoupit kočka, matka ji zavřela na půdu. Natálka je vždy na prvním místě. Poté se měla holčička převléknout na cestu do města. Opět křik a zlobení, problém byl s tím, co si na sebe Natálka vezme. A takto to v této rodině chodí stále dokola. Rodiče bezmezně slouží malé holčičce.

Rozhovor s rodiči:

Jak často dítěti čtete?

M. Každý den

O. Spíše si s ní hraji

Jak často se s dítětem mazlíte?

M. Každý den

O. Každý den

Co by následovalo, kdyby dítě neposlechlo a vběhlo do silnice?

M. Nevím co bych dělala

O. Vše bych Natálce znova vysvětlil

Jak často dostává dítě dárky?

M. Občas ano, tak 2x za měsíc

O. Stejně jako matka

Jak často se na dítě zlobíte?

M. No, každý den, je s ní trápení

O. Moc málo

Jak často si s dítětem hrajete?

M. Každý den

O. Snažím se denně

Jak často kouká dítě na televizi?

M. Málo

O. Hodně málo, za odměnu

Pokračování pozorování leden 2009

Situace v rodině je stále stejná. Natálka je jednička, nikdo ji neomezuje ani za nic netrestá. Všude chodí s rodiči i na různé oslavy, kde by děti být neměly. Holčička je rozuma a má přehled i o problémech různých tet a známých. Natálka chtěla k Vánocům psa a také ho dostala. Po příchodu do školky se velmi chlubila spoustou dárků a doslova nepustila ostatní ke slovu. Děti se jí vyhýbají stále více. Snaží se to řešit po svém. Nosí si do MŠ drahé hračky a děti a jejich přízeň si kupuje. S kolegyní se snažíme Natálce pomoci. Vysvětlujeme jí, že když se bude takto chovat, tak nebude mít žádné kamarády. Snažíme se důsledky rodinné výchovy zmírňovat. Začátkem ledna jsem se snažila promluvit s matkou. Ale matka má na výchovu jasný názor a nemá pocit, že je něco špatně. Holčičku omlouvá se slovy, že jsou to děti. Zajímavě by bylo vrátit se k pozorování až Natálka nastoupí do ZŠ.

3.8 Rodina G

Věk matky	43
Věk otce	52
Počet dětí	3

Počátek pozorování srpen 2008

Květa a Karel jsou manželé 6 let. Jsou již jednou rozvedeni a oba mají z předchozího vztahů každý dvě dospělé děti. Spolu mají šestiletou holčičku, Terezku. Výchova v této rodině je velice uspořádaná. Oba rodiče se o své dítě velmi zajímají, spolupracují. Otec studuje i odbornou literaturu. Rodiče chtějí, aby Terezka byla vzorně vychovaná. Rodiče měli Terezku již později a to také hraje ve výchově významnou roli. Terezka je svědomitá, pracovitá, poslušná, příjemná, hodná. Ráda maluje, poslouchá četbu z knihy, staví ze stavebnice atd. Dokonce již 2 roky navštěvuje ZUŠ, hraje na flétnu. Je také velmi bojácná, má strach z lidí, nemá ráda změny. Je fixovaná na matku a v kolektivu má problémy. Nekomunikuje s dětmi, nejraději si hraje sama. Sociálně je dosti nezralá. Rodiče se o ni velmi bojí, stále ji chrání. Terezka nemá prostor pro samostatnost. Všude má za sebou rodiče. Když je Terezka v přítomnosti rodičů, je veselá, upovídaná. Pokud zůstane sama, uzavírá se do sebe, s nikým nekomunikuje. Navázání kontaktu je dost složité. V MŠ většinou využiji toho, že Terezka kreslí nebo něco staví a na toto téma se holčička rozpovídá a na chvíli si mou osobu pustí do svého světa. Jsou to rozhovory hezké a pro mě přínosné. Terezka je inteligentní a má rozvinutou fantazii a představivost.

V rodině funguje jednotná, důsledná, láskyplná výchova. Jediné negativum je přílišná úzkostlivost a strach. Také velké ochrannářské sklony. To jsou jevy, které holčičku brzdí a pěstují v ní nedůvěru k ostatním lidem a okolnímu světu.

POZITIVA: klidné rodinné klima, hezké vztahy, hodně lásky, důslednost, věnování se dítěti, pěstování zájmů

NEGATIVA: úzkost, strach o dítě, přílišná ochrana před okolím

Při návštěvě Terezka sledovala pořad v televizi. Maminka ji zavolala ke svačině a holčička uposlechla. Šla si umýt ruce a pak snědla vše, co bylo na talíři. Po svačince si šla hrát na pískoviště u domu. Maminka ji sledovala z okna. Zahrada je u rodinného domu. N návštěvu přišla matky kamarádka se stejně starou holčičkou. Terezka se po chvílce rozplakala a nebyla k utišení. Nechtěla, aby si holčička hrála s ní. Sedla si k matce a nehnula se od ní po celou dobu návštěvy kamarádky. Matka ji neustále pobízela, ať si jde hrát, ale marné.

Při další návštěvě dostal Terezka od tatínka nové kolo. Všichni měli radost, ale Terezka koukala na dárek nějak podivně. Měla strach z jízdy na kole. Obávala se, že se ji něco stane. Rodiče jí vše vysvětlovali, ale Terezka na kolo nechtěla ani sednout. Maminka byla trochu zklamaná, ale nakonec vše omluvila, že je Terezka bojácná po ní. Terezka je velmi poslušná, ale bojácná.

Rozhovor s rodiči:

Jak často dítěti čtete?

M. Každý den

O. Občas

Jak často se s dítětem mazlíte?

M. Každý den

O. Každý den

Co by následovalo, kdyby dítě neposlechlo a vběhlo do silnice?

M. Asi bych jí vynadala

O. Rozzlobil bych se a pak vše vysvětlil

Jak často dostává dítě dárky?

M. Tak jednou za měsíc

O. Každý týden jí koupím maličkost

Jak často se na dítě zlobíte?

M. Málo

O. Málo je hodná

Jak často si s dítětem hrajete?

M. Tak obden

O. Každý den chvilku

Jak často dítě kouká na televizi?

M. Skoro vůbec,málo

o. Hrozně málo

Pokračování pozorování leden 2009

Situace v rodině je stále stejná. Příkladné prostředí pro výchovu dítěte. Do situace rodiny zasáhla vážná nemoc matky. Matka onemocněla vážnou nemocí srdce. Ocitla se ve velmi nebezpečné situaci. Všichni členové rodiny byli na dně. Malá Tereška přestala komunikovat úplně . Uzavřela se zcela do sebe. Otec je holčičce stále na blízku. O situaci s holčičkou hovoří. Matka se už neuzdraví, ale bude žít za pomoci přístroje běžný život. Je v invalidním důchodě. Tereška se o maminku moc bojí. Zdá se, že jakoby dospěla. Je rozumná,mamince pomáhá, stará se o ni. O všem docela ráda povídá. V současnosti je trochu otevřenější k okolí

a svým kamarádům. Malinko začala být doma neposlušná, někdy vzdoruje otci. Jako kdyby chtěla všem říci: „Zklamali jste mě,já jsem myslela, že u nás doma v bezpečí se nemůže nic stát.“

3.9 Rodina H

Věk matky	36
Věk otce	40
Počet dětí	2
Poč.pozor.	Srpen 2008

Začátek pozorování srpen 2008

Zdeněk a Lenka jsou manželé 16 let. Mají spolu dvě děti, Andrea /15/, Zdeněk/5 /. Rodina je opět velice dobře situovaná. Otec soukromě podniká a rodinu dobře materiálně zajišťuje. Před půl rokem se rodina přestěhovala do rodinného domku na venkov. Děti vychovává převážně matka, otec hodně pracuje. V e výchově matku podporuje. Rodiče jsou ve výchově jednotní. V této rodině je malinko střed výchov. Do výchovy hodně vstupuje babička, matka matky. Situace je složitější. Andrea je normální zdravé dítě a byla vychována důsledně, přísně a láskyplně. Je z ní dnes velice příjemné mladé děvče. Zdeněk se narodil s vrozenou vadou / Dysfázie, /má snížený intelekt,je hyperaktivní a velmi impulzivní. Matka chlapce rozmazluje a neustále za vše omlouvá. Otec občas neunes situaci a chlapce potrestá fyzicky. Jediný člen rodiny,který má ke Zdeňkovi správný vztah je babička. Je na něho přísná,důsledná,ale dává mu najevo lásku a porozumění. Hraje si s ním,učí ho mluvit atd. Dává mu prostor pro vybití energie. Díky ní zaostává Zdeněk ve vývoji za ostatními jen minimálně. Dokázala z chlapce dostat maximum, i když i odborníci hovořili o malých šancích na jeho posun . Situace vypadá tak, že by mohl Zdeněk nastoupit v sedmi letech do školy. Vše díky babičce. Zdeněk je velice příjemný a vychovaný chlapec. Je k dospělým uctívá, má zájem o vše nové. Má obrovskou fantazii a představivost. Rád si hraje se stavebnicí a pracuje s netradičními materiály.K dětem se chová hezky, někdy má tendence jim ubližovat, ale není to tak jak to vypadá. On si chce hrát a neopatrně někoho strčí a je pláč. Děti se ho trochu bojí.

POZITIVA: hodně lásky, důslednost, prostor pro aktivitu, hodně podnětné prostředí, veden ke slušnosti

NEGATIVA: rozmazlování matky, hrubé zásahy otce, netrpělivost, omezování, úzkostlivost, litování, matka situaci velmi špatně snáší. Nedokázala se smířit s takto postiženým dítětem

Při první návštěvě si Zdeněk velmi hlučně hrál ve svém pokoji. Tatínek po chvíli začal Zdeňka napomínat. Maminka pak okřikovala tatínka, aby nechal chlapce v klidu hrát, že potřebuje trochu pohybu a vyžití. Téměř došlo k hádce mezi rodiči. Otec odešel do dílny a matka dokončovala večeři. Matka zavolala Zdeňka na večeři a také jeho sestru Andreu. Zdeněk neposlechl. Matka se také velmi rozzlobila. Zdeněk nakonec dostal na zadek. Bylo mi ho trochu líto. Seděl u stolu a říkal mamince, že nic nemyslel zle. Ale nakonec se začal vrtět a vylil polévku. Matka se znova velmi rozčílila. Bylo hodně křiku a pláče.

Při další návštěvě Zdeněk pracoval na domácích úkolech. V pokoji u něho seděla babička. Důsledně a trpělivě s chlapcem pracovala. Chlapec byl unavený, ale snažil se dělat vše, co babička řekla. Matka pracovala v kuchyni a jen prohodila, že by na toto neměla nervy. Zdeněk si po učení mohl chvilku hrát na zahradě. Po chvíli přišel s pláčem, že ho tatínek nabil, protože dělá všude jenom nepořádek. Více ven jít nechtěl. Šel koukat na televizi. Chtěl pomáhat babičce s přípravou jídla a ta mu to umožnila. S chlapcem hezky promlouvala. Zdeněk byl klidný a v rodině panovala dobrá nálada. Vše malinko pokazila Andrea, která dostal ve škole špatnou známku a matka se na ni zlobila. Dostal také pohlavek. Nebýt babičky, tak by v rodině vládla jen zlost, vztek a fyzické tresty.

Rozhovor s rodiči:

Jak často dítěti čtete?

M. Moc mu nečtu

O. Nečtu

Jak často se s dítětem mazlíte?

M. Každý den chvilku

O. Moc ne, není čas

Co by následovalo, kdyby dítě neposlechlo a vběhlo do silnice?

M. Dostal by hrozně vynadáno

O. Dostal by na zadek

Jak často dostává dítě dárky?

M. Každý den mu koupím maličkost

O. Jednou za měsíc

Jak často se na dítě zlobíte?

M. Rozzlobí mi každý den

O. Každý den něco provede

Jak často si s dítětem hrajete?

M. Moc ne, to dělá babička

O. Tak jednou za týden

Jak často dítě kouká na televizi?

M. Často, je u ní neklidnější

O. Asi hodně každý den několik hodin

Pokračování pozorování leden 2009

Výchova v rodině se nijak nezměnila . Stále střed výchov. V poslední době jsou velké problémy mezi rodiči. Otec také špatně snáší postižení svého syna. Přestal komunikovat s matkou a uzavřel se do sebe. Chlapec ho příliš nezajímá. Chlapec situaci vnímá a často hovoří o tom, že ho tatínek nemá rád. Vše zachraňuje opět babička. Je psychickou oporou pro matku i malého Zdeňka, který celou situaci nechápe. Rodiče by určitě potřebovali navštívit odborníka, byla by škoda zničit rodinu. Otec byl kdysi normální a pohodový člověk. Je těžké pokud nám do normálního a zavedeného života přijde takto postižené dítě. Babička si Zdeňka bere k sobě domů a vlastně ho nyní vychovává. Zdeněk je celkem šťastný a spokojený.

4. Závěr:

Svým pozorováním a rozhovory jsem si potvrdila názor, že výchova v rodině je velice složitá, variabilní, nahodilá a nesystematická. Mýlila jsem se, když jsem předpokládala, že rodiče výchovu svých dětí neřeší a nepřemýšlí o tom, co udělali špatně, a jak vše udělat jinak a lépe. Většinou matky hovoří mezi sebou o výchově a o tom, co se jim podařilo a s čím je problém. Výchova českých dětí byla a stále je v rukách matek. Otcové se do výchovy nikdy příliš nezapojovali. Bylo, a je, to ovlivněno pracovním zaneprázdněním a starostmi o uživení rodiny. V minulosti / pol. 19. st. /, otec působil jako vykonavatel trestu. Pro dítě byl otec osoba vážená, respektovaná a obávalo se jeho hněvu. V současnosti, ve funkčních a úplných rodinách, se otcové více zapojují do výchovy, stojí matkám po boku a snaží se pomáhat a spolupracovat. Podle mého výzkumu se nám z výchovného působení vytratily babičky. Je to logické. Věková hranice důchodů se posunula. Rodiče mají své děti v době, kdy jsou prarodiče ještě v plném pracovním procesu. Je to velká škoda. Pozitivní vliv babiček, jejich zkušenosti, moudra, vyprávění pohádek, byly jistě pro výchovu dětí přínosem. Babička je člověk, většinou nepoznamenaný shonem a modernou současnou dobou. Styk dítěte se starší generací je nepostradatelný. Dítě zjišťuje, že svět není pouze o televizi, počítačích a mobilních telefonech. Funkční babička si s dítětem hraje, dělá legraci a vypráví o starých časech. Nepřítomnost tohoto vlivu určitě současné děti poznamenává.

Potvrdila se mi myšlenka, že v rodinách působí více výchovných stylů. Většinou rodiče při výchově nespolupracují, mnohdy stojí výchovně proti sobě. Střet výchov není dobrý pro dítě a hádky na toto téma způsobují nemalé problémy mezi rodiči a mnohdy narušují rodinné klima. Pouze ve dvou rodinách rodiče byly ve výchově jednotní. Jednotnost je důležitá, jedine tak je výchovné působení efektivní a poskytuje dítěti pocit bezpečí a jistoty. Výchova je téměř ve všech rodinách na matce.

Překvapil mi převládající výchovný styl. Převládá ochránářský a rozmazlující styl výchovy. Dle mého názoru je to způsobeno věkem rodičů a náročným životním stylem. Rodiče mají

děti ve vyšším věku, než bývalo dříve. A dnešní doba je plná stresu a nebezpečí / devianti, silniční provoz, delikventi, drogy, alkohol .../.

V rodinné výchově stále převládají fyzické tresty. Drobné fyzické tresty k výchově určitě patří. Staré moudro praví, že proutek je potřeba ohýbat dokud je mladý. Myslím, že každý z nás někdy dostal pohlavek a nebo na zadek. A komu z nás rodičů nedošla někdy trpělivost.

Potěšilo mě zjištění, že ve většině pozorovaných rodinách rodiče hodně čtou. Více opět matky. Vliv televize zasahuje do prostředí všech pozorovaných rodin, ale příjemné je zjištění, že ve většině rodinách rodiče řídí a omezují čas dítěte trávený u televizní obrazovky. Rodiče vědí jaký pořad jejich dítě sleduje. Pouze ve dvou případech je televize v roli přístroje na hlídání.

Myšlenka, že jsou naše děti rozmazlované kupováním různých dárků / sladkosti, hračky /, se mým výzkumem také potvrdila. Dárek by měl být odměnou za něco mimořádného. Ale dnešní děti dostávají dárky a dárečky pravidelně. Obecně platí, že čeho je moc, toho si člověk přestává vážit. Proto dochází k tomu, že naše děti nemáme čím odměňovat a motivovat. Je to stejné jako s tresty. Příliš velké trestání nemá efekt. Rodiče neumí používat odměn a trestů výchovným a efektivním způsobem. Děti mají vše na co si vzpomenou, a když ne dnes, tak jistě hned zítra. Jen ať je náš miláček v klidu a spokojen.

V podstatě děti nevychováváme, ale jsme pro ně služebnictvo. Do toho všeho umění svět počítačů a dětských, mnohdy nevkusných seriálů. Dílo je dokonáno. Představa dětí je mylná. Jsem jednička, mohu mít vše co chci a ještě umím čarovat a jsem hrdina jako ten v té televizi. Přijdou první životní rány a je problém.

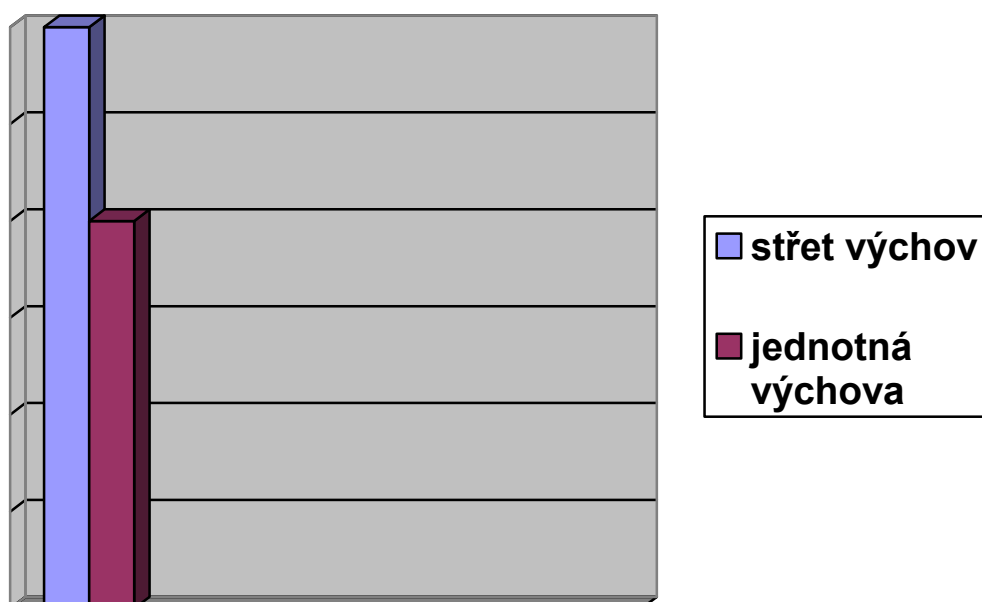
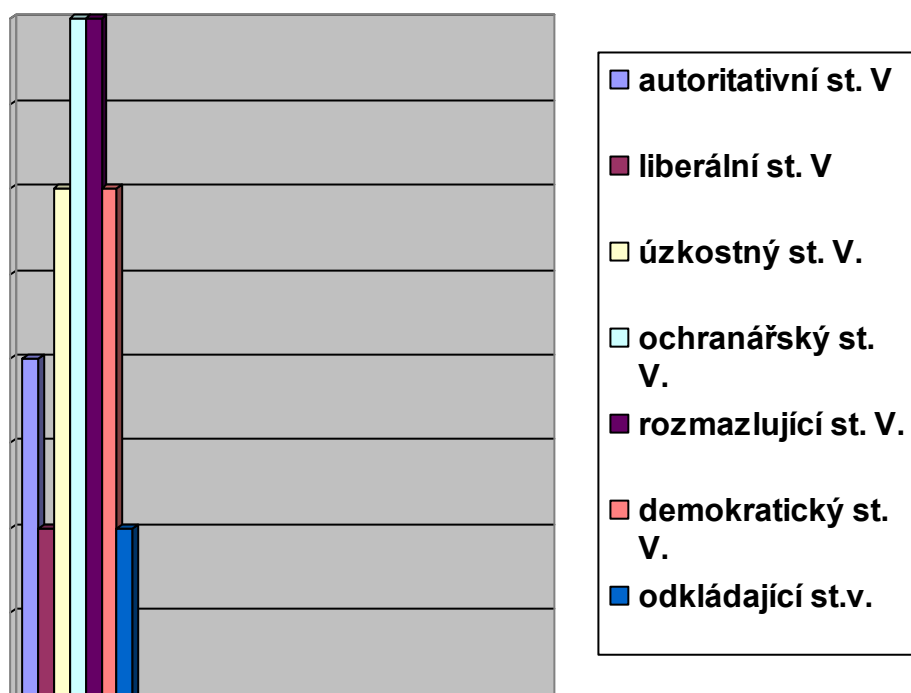
Když chcete překvapit a motivovat dnešní děti ke hře, učení a jiné činnosti, je to velký problém. Jak a čím motivovat dítě, které v televizi vidělo i nemožné a má pokoj plný drahých hraček? To chce důvtip a pořádnou dávku fantazie a trpělivosti. Toto souvisí s čím dál náročnější pedagogickou profesí. Jak z toho ven?

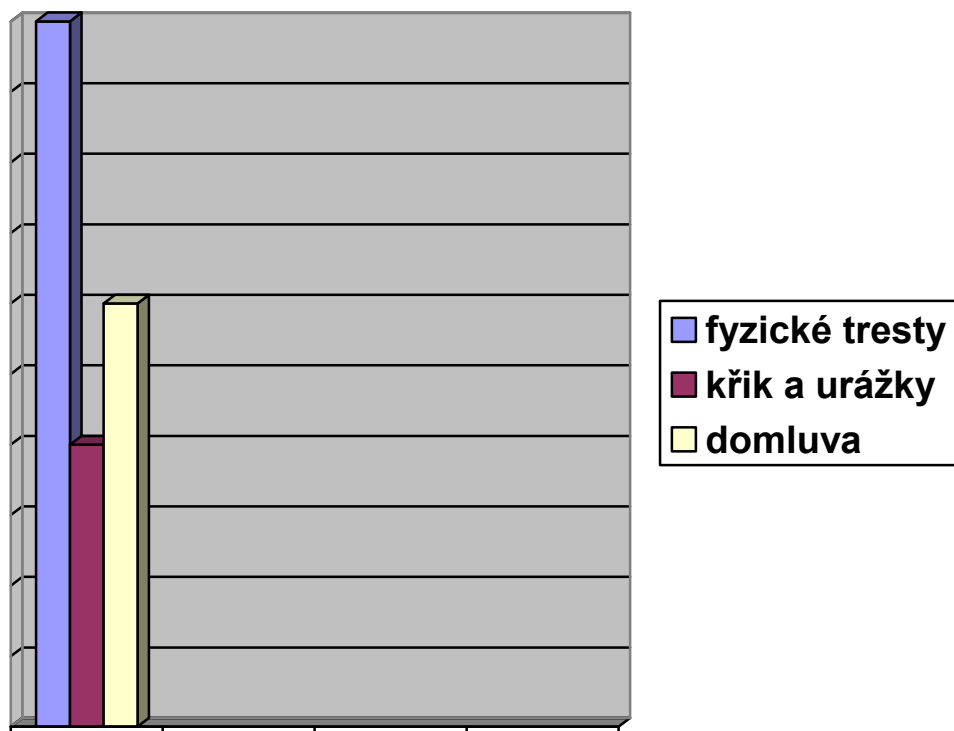
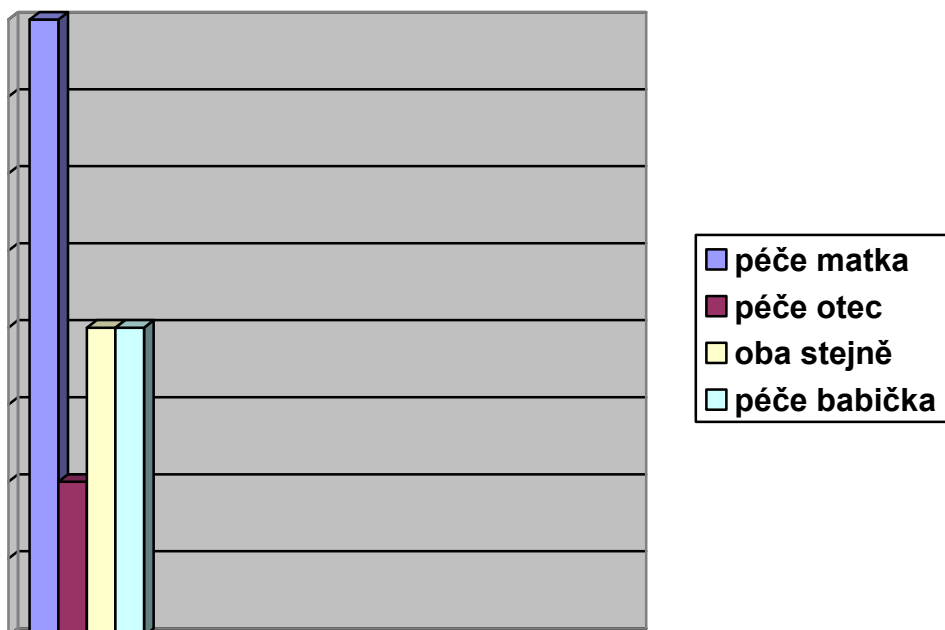
Dle mého názoru je potřeba vrátit se ve výchově k jednoduchosti. Méně znamená více. Umožnit dětem větší kontakt s přírodou, se zvířaty, s obyčejnými věcmi kolem nás. Vypnout televizi, rádia, mobilní telefony a počítače. Více si povídat, hrát, radovat se z maličkostí. Společně cestovat, vyrábět různé věci. Umožnit dětem zažít reálné a emociálně silné zážitky. A dát dětem to, co doporučuje každá odborná kniha, napsaná na toto téma. Pocit jistoty, bezpečí, sounáležitosti, hodně lásky a porozumění, důslednost, klidné a vyrovnané výchovné

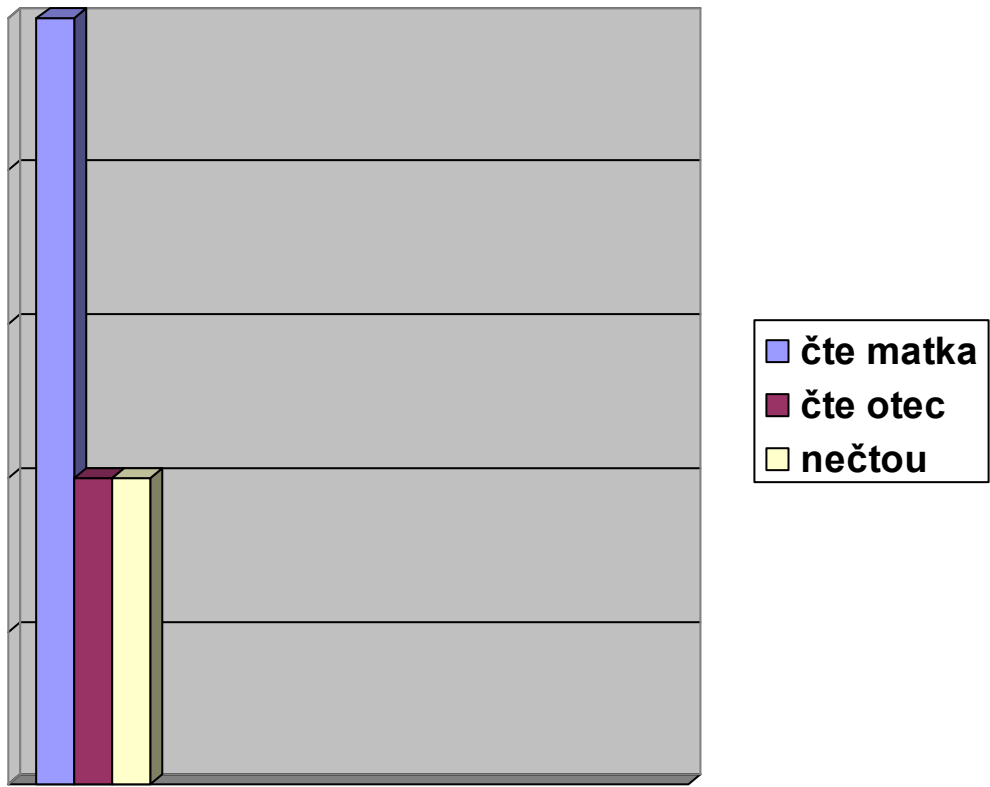
prostředí. Přijímat dítě jako plnohodnotnou osobnost, která potřebuje naši pomoc při kontaktu se světem, společností, při získávání životních zkušeností.

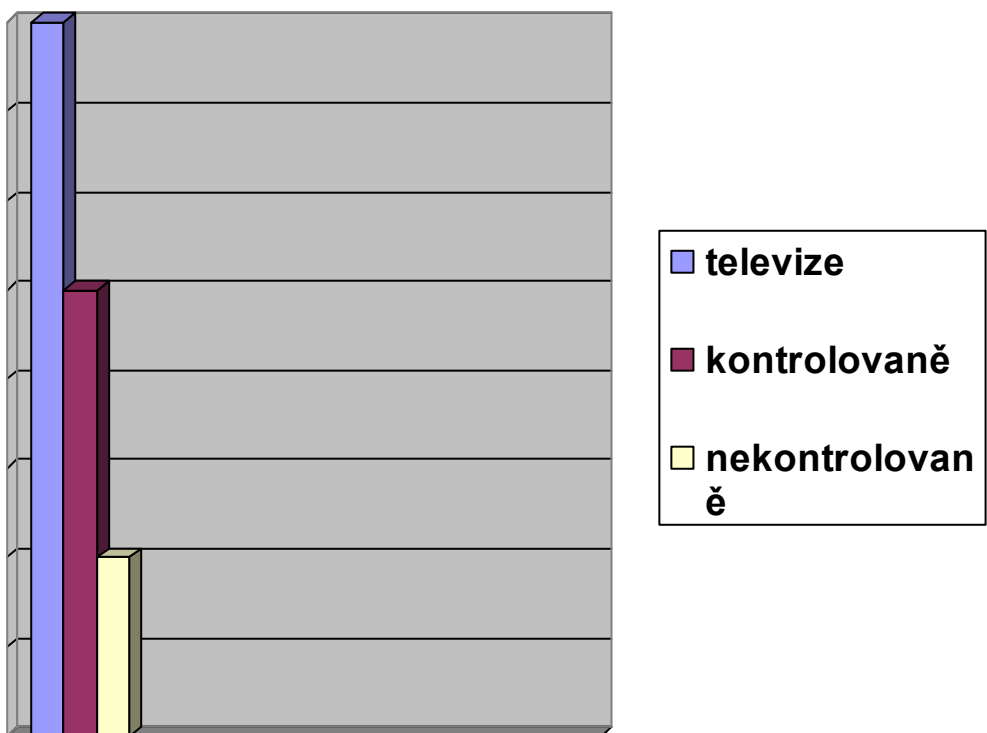
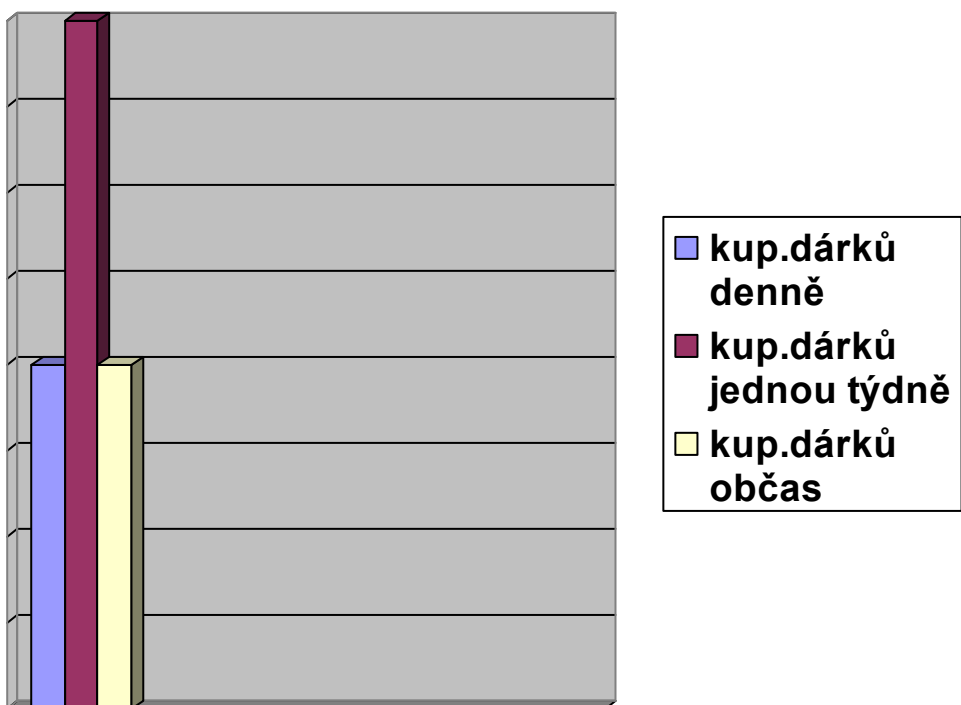
Toto v našich rodinách chybí. Chybí čas, prostor, klid, pohoda, láska. Ve většině rodinách je shon, stres, nervozita, hádky, strach z dnešní nejisté doby. Naše společnost je nemocná. A jedno z řešení se ukrývá právě ve výchově našich nejmenších. Vzpomeňme na Komenského a jeho slova, které jsem uvedla na začátku své práce. „Děti jsou klenotem národa a v nich dřímá budoucnost naší společnosti „
Základním kamenem pro změnu je rodinná výchova.

5. Grafy

7. POUŽITÁ LITERATURA

- 1. Allen, K. Eileen :** Přehled vývoje dítěte od prenatálního období do 8 let.
Praha, Portál 2005. 187s.
- 2. Bacus, A. :** Vaše dítě ve věku od 3 do 6 let.
Praha, Portál 2004. 176 s.
- 3. Časopis :** Blesk pro ženy. 10.11 2008. č.46
- 4. Časopis :** Katka- 20.1 2009. č.4
- 5. Čáp, J. :** Psychologie pro učitele. Praha, Portál 2007. 656 s.
- 6. Čermáková a kol. :** Podmínky harmonizace práce a rodiny. Praha 2002.
- 7. Havlínová, M. a kol. :** Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole.
Praha, Portál 2006. 224 s.
- 8. Heluz, H. :** Dítě v osobnostním pojetí. Praha, Portál 2004.
- 9. Komenský J. A. :** Informatorium školy mateřské. Praha 1992
- 10. Kopřivová, P. a kol. :** Respektovat a být respektován.
Kroměříž, Spirála 2005. 184 s.
- 11. Matějček, Z. :** O rodině vlastní, nevlastní a náhradní.
Praha, Portál 1994. 98 s.
- 12. Matějček, Z. :** Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte.
Praha, Grada 2005. 184 s.
- 13. Možný, J. :** Moderní rodina. Brno 1990.
- 14. Pelikán, J. :** Hledání těžiště výchovy. Praha, Portál 2007.
- 15. Reichlin, G., Winkler, C. :** Výchova dětí 1000+1 rada.
Brno, Computer Press 2007. 168 s.
- 16. Sobotková, I. :** 16. Psychologie rodiny. Praha, Portál 2004.

